

м. Київ

Газета заснована 1 вересня 1989 року

Наш індекс 61671

Стрітення Господнє

Твір Рембрандта

23 лютого — початок Великого посту

Пропонуємо читачам уривки з книги священника Івана Рибарука, з Криворівні на Івано-Франківщині, «Жити з Христом. Короткі міркування на недільні читання Євангелії та Апостола», які спонукають до глибшого переживання смислів віри, і кличуть до духовного зростання.

о. ІВАН РИБАРУК

Жити з Христом

«Блаженні милостиві...»

В особі Петра у сиропусну, Прощену неділю читається Послання святого Апостола Павла до римлян з 13 розділу 11 вірша до 14 розділу 4 вірша.

Зміст Прощеної неділі полягає в повному прощенні християнами один одного. В цьому ми наслідуюмо Спасителя, Який, вмираючи за нас на хресті, просив Отця Небесного: «Прости їм, вони не розуміють, що роблять». Ісус Христос не судить нікого.

Апостол Павло каже нам: «Зодягніться в Господа нашого Ісуса Христа», бо «Нині ближче до нас спасіння, ніж коли ми увірвали». Зодягнутись у Господа — означає прийняти на себе всю повноту Його місії спасіння людства.

Так, як ми ховаємо свою наготу під покривом одягу, так повинні сховати свою гріховність, тим самим знищивши її в духовному одязі Святого Духа. Як про це співається під час хрещення: «Всі, що в Христа хрестилися, у Христа зодягнулися», «Ми з Ним поховані через хрещення на смерть», «Щоби з Ним і воскреснути».

Минула ніч гріха, наблизився день, День вічного життя в Бозі. Шлях до спасіння пролягає через прощення: «прости нам... як і ми прощаємо...» — навчав нас Ісус.

Тільки просвітивши, очистивши власне серце і розум, ми зможемо побачити ближнього очима Господа і навіть про найгіршого винуватця скажемо словами Вчителя: «Прости, бо не розуміє, що робить». І себе побачимо Його очима, тому щиро, зі сльозами попросимо ближнього: «Прости мені, заради Ісуса Христа».

Час наслідування Христа

У першу неділю Великого посту, яка називається Торжество Православ'я, читається Євангелія від Івана (1 розділ 43-51 вірші).

Час Великого посту — це найблагородніший час повернення до Бога і до самих себе, бо пізнати себе можемо тільки через Ісуса Христа і тільки через Нього повернутися. Ісус Христос Своєю жертвовою смертю на хресті вже звершив наше спасіння, кожна людина вже потенційно спасенна, тепер потрібно долучитися до подарованого нам вічного життя.

«Йди за Мною», — каже Спаситель апостолові, ті ж слова щомиті звучать у нашому серці.

Час посту — це час очищення. Ми очищуємо душу і тіло стриманістю і обмеженням для того, щоб почути цей Голос, який каже: «Йди за Мною». Час посту — це час наслідування Христа. Саме в наслідуванні Сина Божого найголовніша мета тримання посту і найголовніша мета всього життя християнина.

Той, хто очистить своє серце від лукавства і всього себе довірить Синові Божому, наслідуючи Його, «побачить небо відкрите і ангелів Божих, які піднімаються і спускаються над Сином Людським».

Зміст установлення свята Торжества Православ'я полягає у відновленні вшанування святих ікон. Кожен із нас створений за образом і подобою Творця. Наша вірність Йому підтвердиться, коли ми будемо Його живими образами-іконами, **отже, як і, шляхом наслідування Христа, хотіли робити перший крок до спасіння**.

Закінчення на стор. 3

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

ТАЇНСТВО СПАСІННЯ	2
«ЯК РОЗПИСЬ БОГА НА ЗЕМЛІ»	4
СВІТЛИЙ ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ ПЛАХОТНЮКА	8-9
КОЛИ ДИПЛОМАТІЯ ПЕРЕВАЖАЄ НАД ЗАСАДАМИ ВІРИ	10
200-РІЧЧЯ МИХАЙЛА ВЕРБИЦЬКОГО	11
ЄВГЕН СВЕРСТЮК. ЛЮДИНА В ЛЮДСТВІ	14-15

Скрижалі Духа

Отець Володимир АНДРЕЙКІВ

ТАІНСТВО СПАСІННЯ

3 книги «Достойне причастя недостойних християн», Київ, 2013

Закінчення.

Початок у ч. 1

Самі по собі Хрещення і Євхаристія, та й всі таїнства Церкви – це не гарантовані ліки (пор. 1 Кор. 10: 1–5), а тільки допоміжні засоби для спасіння, – для придбання відповідного правильного духовного стану (смирненої любови), тому що саме правильний духовний стан дозволить людській особистості з'єднатися з Духом Божим (прп. Серафим Саровський). [...]

Чому ми приносимо і кладемо на дискос, щоб освятити у Євхаристії, тільки частинку тварного світу? Чому б не освятити (перетворити) увесь світ, чому б всю Вселенну (весь Всесвіт) не зробити матерією таїнства Подяки?!

Суть якраз і полягає в тому, як відає Церква, що таїнство вже звершене над усім світом – ми вже спасенні! Ми вже на онтологічному рівні (на рівні природи) обожнені.

Розбійник перший увійшов у рай тому, що його природу (увесь світ!) зцілює Христос, йому залишилось тільки прийняти цей дар, що він і зробив.

Немає необоженої природи, – все існує в іпостасі Ісуса Христа. Він – Людина в повноті, і тому обожив весь світ, виконав завдання людини – обожити космос, вознести його в лоно Отця (Єф. 1:20; Лк. 20:42, 22:69; 1Пет. 3:22; Рим. 8:34) (прп. Максим Сповідник). Вся Вселенна (весь світ) – це природа людини. Людина – образ і подоба Бога (Бут. 1:26). Бог – Особистість, в трьох іпостасях, кожна з яких володіє, вміщує в собі всю єдину Божественну природу. [...]

В «Євхаристії» ми виявляємо обожений світ. Христос не іманентний до Своєї природи: Божественної і людської, які за халкидонським принципом перебувають в Його іпостасі... Ми вчимося бути, як Бог, не співпадати з природою, тому ми причащаємося в Євхаристії не природи, а розпізнаємо природу, не отожднюючись з нею, причащаємось Життя Божественного, співвідношення Отця, Сина і Святого Духа, впливаємось в перихорезу (взаємопроникнення) Божественних іпостасей, в динаміку Божественної любови... (прп. Максим). [...]

Прощати потрібно ось як: ще немає за що прощати, а я вже все прощив. Ваза ще не розбита, а я вже прощив за розбиту вазу. Ще не було за що прощати, до створення світу – все всім прощив Господь! Бог є любов і тільки любов! Уподобіюймося Богу в любові – це є справжнє щастя.

P.S. Не можу при нагоді не сказати декілька слів про сповідь у зв'язку з прощенням. У сповіді не Бог прощає (Він все всім прощив! Всіх прийняв), а я прощаю Бога, ближнього і самого себе, беру відповідальність за свої вчинки і життя на себе. Поки ми цього не зрозуміємо – в нас не буде ніякого духовного життя, сповіді будуть безплідними. Ми хочемо, щоб змінився Бог, а насправді потрібно мінятися нам, ми хочемо щоб прощив Бог (а вияв-

ляється, Він все вже прощив – а що я ще від Нього хочу?!), а потрібно простити мені, ми хочемо щоб Бог щось зробив для нас (коли Він все вже зробив – спас нас, обожив нас...), а потрібно трудитися нам... Ми надіємось на Бога, а Бог надіється на нас...

Можна (і так, на превеликий жаль, в більшості є) бути в церкві все життя, регулярно сповідатися і причащатися, і так і не змінитися – який прийшов у церкву, таким і залишився (це тому так, що ми надіємось на магічну дію таїнств, що Бог все зробить за нас. Бог уже зробив все – Він подарував Себе кожному із нас, а від нас залежить, чи ми приймемо Дар в трудах покаяння, правильного духовного життя в душі смирненні, яке стягається ревним виконанням євангельських заповідей, чи будемо далі продовжувати просити в Бога Дару благодаті, який Він щедро вже вилив на увесь світ!!!). Бог є Любов! (Ми, «християни», на жаль, у це не віримо, і коли чуюмо, то затуляємо вухо: бо якщо Бог є Любов, то хрест – це заповідь щастя, а Хреста і Голгофи якраз ніхто і не хоче! Щастя без хреста – ілюзія! Блаженні (щасливі) гнані за

правду, блаженні голодні, блаженні ті, що плачуть, блаженні миротворці, блаженні ви, коли гнатимуть, проклинатимуть, вбиватимуть вас за Христа... Нам, людям, такого щастя, на жаль, не потрібно – нам потрібен мир (не Христів – ні, а безперешкодна можливість чинити гріх), здоров'я, машина, квартира, повсякчасна насолода звідусіль, гроші тощо, одним словом – пекло. – В.А.).

«Хто хоче йти за Мною, – говорить Господь, – нехай зречеться себе, і візьме хрест свій та йде за Мною». Зречтись себе (перша дія) і взяти хрест свій, ярмо заповідей Христових, а краще сказати – самого Христа (друга дія). Щоб перерости себе – потрібно бути в послуш – слухати не себе, свої бажання-примхи, а Іншого, прислухатися до Нього. Послух – це не бездумне, механічне виконання волі Іншого, а творчий процес: з благоговінням вслухатися, вдумуватися, вдивлятися в Іншого («щоб стати як вчитель, досягнути рівня вчителя – стяжати ум Христов»). [...]

Одяг Царства Божого – Дух Святий, Слава Божества. Адам до гріхопадіння був одягнений в Славу Божу, а після гріхопадіння став нагим, і Господь одягнув його в «шкіряні ризи» плотського існування, щоб він зміг вижити, протриматися, аж поки не прийде Спаситель і знову не одягне його в Славу Царства Божого – в Самого Бога. Шкіряні ризи – це тимчасовий одяг, доки не пошиться для мене постійний одяг Духа Святого. Смерть – це «примусова роздягальня»; там мусиш скинути з себе ті шкіряні ризи, і горе тим, яким не встигли за їхнє земне життя «пошити» покаянням «весільний одяг»! Тому небезпечно і безумно йти в роздягальню, не замовивши наперед одяг, не давши завдаток «шевця»... та хоч раз піти на примірку! В ідеалі, до чого і закликає Церква, – це встигнути пошити Весільний одяг ще будучи в шкіряних ризах і без примусової, необхідної допомоги інших [тобто до смерті: відділення душі і тіла] самому переродитися – це за життя перейти від смерті в Життя Вічне – продовжити існування в цьому світі, в якому можливе ще і покаяння, є можливість купити ще олію для лампадок (див. притчу про десять дів). [...]

Бог щомиті для кожного з нас особіно і для всіх разом створює найкращі умови для реалізації свободної волі.

Тому всі люди завжди перебувають у рівних і найкращих для кожного умовах перед Богом – і від нас залежить, чи будемо ми рости, чи падати. Адам в раю впав, а Пресвята Богородиця на землі змогла цілком віддати себе Богові; Адам мав за початок відліку непорочний стан і райські умови, а Пресвята Діва –землю, яка родить осот і терен. Люципер, диявол спав з неба, з висоти богоспількування, а преподобний Антоній Великий від землі страстей піднявся на небеса богобачення. [...]

«Добрим ділом є тільки те, яке звершене для Христа, у Христі, і Христом» – так говорять Святі отці. Тобто, Добрим ділом є тільки те, після виконання якого я бачу свої неможли: що я сліпий, глухий, дурний, безбожник... і що сам собі раду не можу дати – мені потрібен Спаситель, Господь Ісус Христос! По плодах їх пізнаєте їх! [...]

Заповіді – діягностика мого духовного стану, лакмусовий папірець, який виявляє правду про мене. Тому ревне виконання Заповідей робить людину не святою, а праведною, тобто такою, яка знає сумну правду про себе (вірніше, половину правди – хто вона без Бога, але ще не знає, хто вона з Богом, в Бозі). Плід праведності – смирення (відання екзистенціальної, онтологічної правди про себе, хто я є насправді, а не смиреннослів'я, яке приводить до плазування, раболіпства, розрахунку), а смиренням Господь дає Благодать, Силу бути Дітьми Божими! Тому кожна заповідь Бога має давати плід – смирення, яке у свою чергу, по милості Божій, дає плід Спасіння, Обожнення. Християнство починається там, і тільки там, де є реальний грішник, реальний безбожник, який гине, і надії на себе, на свої «добрі діла» він вже не має – йому потрібен СПАСИТЕЛЬ, Христос!!!

Біда зараз в тому, що ми стали майже нездатні витлумачити Євангелію в екзистенціальних, онтологічних категоріях. Ми тлумачимо Євангелію як посібник з етики, кодекс законів поведінки доброї, етичної, моральної людини! Тому наші проповіді дуже часто носять етичний, а не екзистенціальний (іпостасний, вкорінений і співвіднесений з особистісним способом існування) характер. Тому й маємо такий занепад церковного життя християн. Кожна заповідь, кожне слово Євангелії має співвідносити нас із Христом, має являти нам модус іпостасного, Трійчного, Божественного Життя, й ідентифікувати нас як істот, які впали, випали в Адамі із цього Життя. Вся Біблія не про мораль, а про Христа. В Христі люди стають не добрими (в розумінні моральними, з точки зору поведінки), а Прекрасними (краса, яка вкорінена і йде з Царства Божого, що всередині нас; одкровення Єдиної і неповторної особистості). Христос не тільки Найдобріший, але і Найпрекрасніший з усіх синів людських.

Жити з Христом

Закінчення.
Початок на стор. 1

Час посту – час терпіння в радості

Апостол зосереджує увагу на вірі, основній рушійній силі, якою звершуються справи Божі на землі через Його обранців, котрі відгукнулися на Господній поклик. У давньоєврейській мові слово «вірити» означає «опиратися на» когось, або на щось.

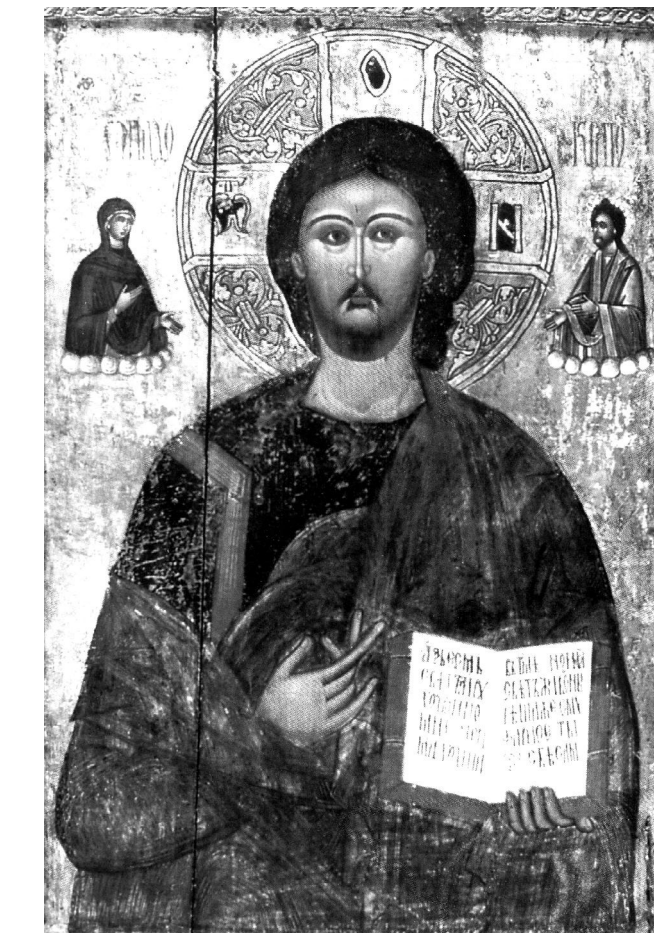
У своїй вірі ми опираємось на Ісуса Христа і йдемо за Ним, Його дорогою, приймаючи Його хрест, як засіб нашого спасіння.

Таку віру ми бачимо ще в законодавця, пророка Мойсея, котрий «захотів ліпше страждати з народом Божим, ніж мати тимчасову гріховну насолоду, і ганьбу Христову вважав більшим для себе багатством».

Вірою вожді обраного народу з вірними людьми творили те, що можна трактувати, як чудо Боже, явлене через людину – «перемагали царства, творили правду, одержували обітницю, затуляли паші левів, гасили силу вогню і уникали вістря меча, одержували від немочі, були сильні на війні... жінки одержували померлих своїх воскреслими».

Тією ж вірою Господь допомагав вірним своїм нести страждання, терпіння, гоніння і навіть смерть, хоча «увесь світ не був «достойний» їх, і «всі ці, засвідчені у вірі, не одержали обіцяного» тоді, а тільки з приходом Сина Божого всі вони воскресли разом із Ним, і ми теж стали причасниками Його досконалості. Ми, християни, «маючи довкола себе таку хмару свідків, скиньмо з себе всякий тягар і гріх, який облупує нас, і з терпінням підємо на подвиг, який чекає на нас».

Христос, «замість радості, яка Йому належала, витерпів Хрест, зневаживши

посоромлення, і сів праворуч престолу Божого» – це наш шлях, яким ми маємо пройти.

Час посту – це час терпіння в радості, яку подарував нам Ісус Христос своїми стражданнями, Своєю смертю, Своім воскресінням.

У терпіннях в ім'я Христа нам буде подарована Його радість, тиха, глибока, непоказна, яка зміцнить нас у несенні подвигу, і радості цієї «ніхто не відійме від нас».

У народі кажуть «терпіння – спасіння».

Рядки з листів

Вістка про смерть Євгена Сверстюка потрясла українців у Канаді. Бо для нас Євген Сверстюк був символом незламності та послідовності, великою Людиною.

В день сороковин у православному Соборі св. Димитрія в Торонті, як велить українська традиція, на вишитому рушнику красувалася хлібина з палаючою свічкою, а з портрету на присутніх дивився своїми добрими, мудрими очима Євген Сверстюк. Отець Володимир Макаренко урочисто відслужив Панахиду. Присутні зі свічками в руках молились за душу того, хто так полюбив Україну, що усе життя їй посвятив і вірно їй служив до останнього подиху.

Вічна Йому Пам'ять!

Анна і Богдан НАЗАРОВИЧІ, Торонто, Канада

Згадую незабутнього Євгена Олександровича, своє з ним короткочасне, але ж спілкування–знайомство. Воно мені й нині світить промінчиком єднання з чимось великим значущим!..

Було це так... На запрошення тільки-но створеного міського осередку ТУМу ім. Т. Шевченка, його першим головою – Борисом Довгалюком на зустріч з товариством приїхали два патріоти України – Іван Бенедиктович Бровко і Євген Олександрович Сверстюк. Після зустрічі проводжали їх гуртом чи то до Довгалюка, здається так, чи на залізничний вокзал. Але йшли проспектом Леніна... Попереду з Бровком ішов гурт. А ми з паном Євгеном удвох йшли тихесенько слідом. Розмовляли... Щось я йому і читав свого... про рідне слово. Запам'яталась його тиха, виважена мова...

Микола ЛИТВИН, краєзнавець, просвітянин, м. Кам'янське (Дніпродзержинськ)

Надія КМЕТЮК

Христос в пустині

*В пустині, серед голого каміння,
Де не зустрінеться жива душа,
В Святому Дусі, в чистому
терпінні
Схилилась постать тихого
Христа.*

*Син Чоловічий, Божий Син
Готується прийняти хресні
муки.
Вже босі ноги збиті до колін,
І терпнуть від безсилля ніжні
руки.*

*Вже сорок днів у пості так минає,
До крові збиті об каміння білі
ноги,
А серце болісно і тяжко завмирає
Від голоду, від спраги і тривоги.*

*До болю виснажені ясні Божі Очі,
Напевно, сльози вмили їх не раз...
В самотності минають дні і ночі,
А Він все молиться і молиться
за нас.*

*Втирає піт з гарячого чола,
Та не зрікається Господньої
дороги.
Усі спокуси спалює дотла
Святим вогнем любови й віри
в Бога.*

*В пустині, серед голого каміння,
В молитві, у духовній чистоті,
У Божому смиренні і сумлінні
Ісус Христос схилився до землі.*

Дорога редакціє!

Висловлюємо найглибші співчуття із-за непоправного – відходу у іншій світі головного редактора газети, автора незчисленних статей, есеїв, книг, засновника-творця газети, доктора філософії Євгена Сверстюка. Велику втрату із цим відходом понесла вся Україна. Осиротіла також і газета, одне з найкращих українських видань. Газета, яку він плекав, намагавшись зробити якнайцікавішою, яка несли читачам могутній заряд патріотизму, любови, християнського духу.

Наша родина завжди була великим шанувальником як творчості Євгена Сверстюка, так і самої «Нашої віри».

У цей важкий для газети час хочемо нагадати, що віддавна гарною традицією серед читачів газети було дарувати передплату «Нашої віри» своїм друзям, близьким, знайомим. Це вишуканий просвітницький подарунок, який до того ж кожного місяця нагадує про себе. Також неоціненним дарунком була б передплата газети якійсь із бібліотек – скільки людей змогли б стати духовно багатшими! Бо далеко не всі бібліотеки можуть дозволити собі таку розкіш. Тож, хто як може, вплетімо свій маленький внесок у розвиток газети, у вінок пам'яті видатного просвітителя – підтримаймо улюблену газету.

А від редакції подарунком для читачів була б публікація у кожному номері уривку, або ж однієї із статей Євгена Сверстюка.

**З глибокою пошаною –
родина ЛЮДКЕВИЧІВ, м. Львів**

Члени комітету премії «Світло Справедливості» прийняли рішення про нагородження української льотчиці Надії Савченко однойменною премією. Про це повідомив президент Українського католицького університету єпископ Борис Гудзяк під час прес-конференції в Українському кризовому медіа-центрі, що відбулася 26 лютого.

Нагорода заснована канадійкою українського походження Анастасією Шкільник, на честь її батька д-ра Михайла Шкільника, видатного юриста, громадського і політичного діяча часів визвольного руху в Україні 1917-1920 років та вручається «за моральне і духовне лідерство в Україні». Попередніми лауреатами премії були Євген Сверстюк, Мустафа Джемелєв та Лариса Залізниця.

Цьогорічна церемонія нагородження відбудеться 22 квітня. Владика Борис висловив щире сподівання, що Надія Савченко прийматиме нагороду особисто. «Лауреатка нагороджується за уже звершене свідчення і нагороджується з палкою надією, що вона все ж таки житиме», – наголосив владика Борис.

Марія ЧУБАТА

Нова свідомість

Віра ВОВК

Як розпись Бога на землі

Корона

Де наша корона?
Кажуть, деś тут закопана,
Де кури на смітнику
За хробаками порпають.
Нікому вона не потрібна,
Хіба продати на вагу золота,
Але для розкопків
Треба великих коштів.
Думають: не оплатиться.

Крилаті коні

Голодні й спрагли
На оберемок радості
Крилаті коні
Гребуть копитами,
Щоб розігнати обморок.
Спожили коливо,
І об'явилися
Золоторубі облаки.
Вже мариться не клус,
А лет у смальту неба!

Благання

Ускроми, утоли
Всіх тум, ушкалів, троюд,
Хто клеваками й кігтями
Шарпають нашу землю.
Тих, хто упором,
З хантою на гладкому обличчі,
Хочуть загарбати
Ще й душу убжі!
Ти, Всемогутній,
Не дозволяй ворогам

насміхатися

Над Твоєю вірною паствою!

Барикади

Не танцюймо на барикадах
Рок і самбу,
То не театр,
То собор для молитви,
Бо народ там шукає
Свого сумління,
Своїх давніх чеснот,
Розпроданих гендлярми
Людських душ.
Барикади - не місце пригод,
Не сюжет для кіно.
То - сповідальниця
Для нашого збайдужіння
І втечі від нас самих.

Майдан

Ми знаємо:
Ви ревнуєте
За цей мороз, цю безсонність,
Цю голодну кашу,
Ці заляклі руки,
Застиглі ноги
І цей хриплий голос
У серці столиці.
Ви ревнуєте
За добру славу,
Що ширить крила по світу.
Тепер усі знають про Україну,
І нині пишеться Євангелія
Нашого народу.
Так, ви ревнуєте,
Бо є за що ревнувати:
В нас чисті руки,
Молоде серце
Й божественний дар любови.

Різдво
на Майдані

Нині на Майдані
Народилась Свята Дитина,
Загорнули її від морозу
У квітисту хустину.
Колядою її привітали
Прочани з окраїн країни,
Що прийшли сюди за зорею
Загаріти Божого Сина.
У палаті - колиска кедрова,
Сорочечки золотом ткані,
А Ісусові добре з нами,
У шатрі на Майдані!

Воля

Нехай це будуть трудні роди
З корчами й тінню смерті,
Щоб зрозуміти скорб безцінний
Цього дива.
Приймімо, як Небесне Тіло,
В чисті долоні,
Щоб причащатися в любові,
Правді й покорі.

Шемінь

Стихар зими
Кров'ю заплямований.
До неба зводять шилля каштани.

Це не первина,
Що колорисом суне на людей
Назаводи ослужна скорохватам
Покірн рать.

Як довго на подіб'я розстриг
Топтатимеш свою душу, народе?

Коровай

Прилинь до мене, радосте!
Я жду на тебе
Мов на Причастя!

Полин і жовч
Довго поїли нас,
І ми жували землю замість хліба.

Візьмемо вкупі коровай
Й розділимо по рівних частях.
Хай кожен стане князем
У власній хаті!

Як розпись
Бога...

Як мріється, що з тебе, найрідніша,
Упає ярлик
Невільниці в колі народів,
Щоб ти жила
Без уйм, обав, сум'ять, і скорб,
Де кожен чужопас-форналь
Бажає бути твоїм фендом,
Угурно запрягати тебе в шлей,
Чи таверувати як обоїну.

Щоб з тебе зник
Перепих, оєріх, порошок, копоць
Грішниці,
Щоб ти була
Як розпись Бога на землі.

Так мариться.

Театр

Не об'являймо вогос
Гордості за славу
Вітчизни й героїе!

Подумки
За них молимося,
Й усіма силами
Безголосо трудімося.

Ми любимо сценарій,
Костюм і шмінку.
Краще було б змінити
Перебіг дії й піднести
Престиж самої п'єси.

Страшний суд

Коли нас розбудить
З глибокого сну,
Ми узріємо істину
І зрозуміємо все,
Що так важко тепер розуміти:
Всі причини й наслідки,
Всі мотиви мовчання і слів,
Усі душі сорочками навіворт
З оголеними думками й ділами.

Ти заплатиш кожному з нас
По справедливості,
Як добрий Батько,
але суворий Суддя.

Щем

З яких далей цей щем
За нетлінним, окрилений,
За всеосяжним коханням?
Чи я звуса Діютіма, чи Інесса
де Кастро?

З яких далей навіяне
Трояндово-жасминове слово
Променіє з престолу небесної бані?

Ця жага за безсмертям,
За вічною ватрою у скиті серця –
Стрімниця мого суття.

Ріка

Спокоїно пливе ріка,
Любовно на своїх лицах несе
Задумані ліси, кучеряві хмари...
А потім, на перекатах, розбиває їх
У дрібні кристали.

Хто відає ту ріку?
Хто міряє її глибину?
Хто знає, що дзвонить на перекатах:
Чи реєт її, чи ридання?

Свіча

Я покпала зерно надії
Під ластовине крило,
Це для тебе з весною
Привіт від далей.

Я запалила для тебе
В серці свічу.
Не гаси її
Перед світанком.

Життя

Просить мене ромен-зілля:
– Заплач, мені треба роси! –
І я плачу, бо як не жаліти
Зілля, що в межени в'яне?
Благає мене сириця:
– Засмійся, щоб сонце засяяло.
У полі зелене жито,
А треба, щоб золотіло!
І так я існую з дня на день:
То плачу, то знов сміюся.

Зима 2014. Майдан. Світлина Валерія Павлова

Каяття

Я перегарздила
Писульками й книжками...

Якщо цей гріх простимий,
Я каюся.
Рочуся: не мала на мислі пизитись
Й не марила святобожити.

Бажала лиш дістати
Якесь чарієне слово,
Щоб день по віноця
Ущерівся промінням.

Хмарини

Як мило голубити зором
Білі хмарини в волошках неба.
Вони плывуть мов паруси-лебеді
Спокійно.

Що їм
Наша оскорба, наша млість.
Наші переть і парть?

Плывуть прекрасні,
Несвідомі
Нашого милування.

Щедрість

Будую свій терем із хмар,
Дивлюся фіялкам у вічі.
Співаю,
і горлиця подає камертон.

Це мій спосіб буття:
Левітую над буднем,
Не вдягаю серця в практичне,
Не чекаю на ласку.

Є різні мірила,
А моя щедрість є дань,
Не обмін і не заплава.

Квітник

Колись перетвориться
Все, що болить,
У велетенський квітник,
І стане світ квітником,
Де розцвітатимуть по фавелях
Ікони й орхідеї,
З вікон мансард
Звисатимуть рокита й геліконії,
А всюди від України
По Уралі Зелений Клин,
І від тропіків по Аляску
Пашитимуть бузок, ясмину,
А килими астерій
вишиватимуть землі
В чудові wzори.
Не знаю, чи це казка, чи мрія,
Чи передвіщення.

Втома

Глибока втома лягла на мою душу
Замовкли в ній срібні жайворонки.
Хто нас визволить з цього уведу?
Хто поведе нас крізь
заворожений ліс?

Самотужки треба крізь розвір
здобути верх
(Якось потужна сила велить,
що треба!)
Аж сонце скипецю нам об'явить,
Що стоїмо на порозі
Святая Святих.

3 нової збірки поезій
«Вогонь Купала», 2014

ІКОНА МАЄ САМА ЗАГОВОРТИ ДО ЛЮДИНИ

Виставка іконописної майстерні «Небо на землі» (м. Миколаїв) у Києві в Центрі української культури та мистецтва

Потреба звернення до духовних цінностей, до культурно-мистецької спадщини все гостріше відчувається в матеріялізованому суспільстві XXI століття. Серед найвищих досягнень культури одне з основних місць належить сакральному мистецтву, передусім іконі. Зацікавлення нею як феноменом, що органічно поєднує в собі художню форму і богословсько-догматичний зміст, особливо зростає останнім часом. Ікона все активніше вивчається, популяризується, твориться сучасними майстрами, які так чи інакше звертаються до досвіду минулого.

Непересічним явищем у творенні сучасної ікони є діяльність заснованої 2004 р. в м. Миколаєві сімейної іконописної майстерні «Небо на землі». Ідея її створення належить о. Михайлові Полянському – глибокому богослову, людині щирій, відвертій, з тонким і проникливим сприйняттям мистецтва та о. Сергію Павелко, який зумів згуртувати навколо ідеї Первообразу іконописців: Марію Павелко, Катерину Цирулик, Костянтина Самійленка, Наталю Соболеву. Усіх їх об'єднує розуміння і сприйняття ікон як реального досвіду Раю на землі, місця зустрічі з Небом і один з одним (звідси – й назва майстерні). Розглядаючи ікону як одну із форм пізнання Бога та спілкування з Ним, іконописці відповідно ставляться до написання ікони, як і в давнину, вважаючи її твором богонадженим. За словами самих майстрів, вони намагаються розк-

рити ікону в її колишній глибині й силі та вдихнути у старі форми нове життя. «Ікони пишуться духом, а споглядаються серцем», – кажуть вони. Вибір «старих форм» не обмежується ні конкретним часом, ні простором. Це і фаюмська енкаустика, і французька готична мініатюра, твори Фра Беато Анжеліко, й ікони грузинська, українська, сербська, російська...

Іконописна майстерня «Небо на землі» працює за старовинними технологіями, що своїм корінням сягають глибин віків. Техніка яєчної темпері, що її використовують іконописці, була відома ще в Давньому Єгипті.

Використовують тільки натуральні матеріали: дошки із липи або черешні, паволоку – полотно, котре наклеюється на дошку як основа для живопису, левкас – від чотирьох до 15 шарів спеціального ґрунту, приготованого на основі крейди та тваринного клею, а також виготовлені вручну самим іконописцем фарби із природних мінералів та пігментів і яєчної емульсії (жовток яйця та свята хрещенська вода). На багатьох роботах видно різні види золочення та сріблення.

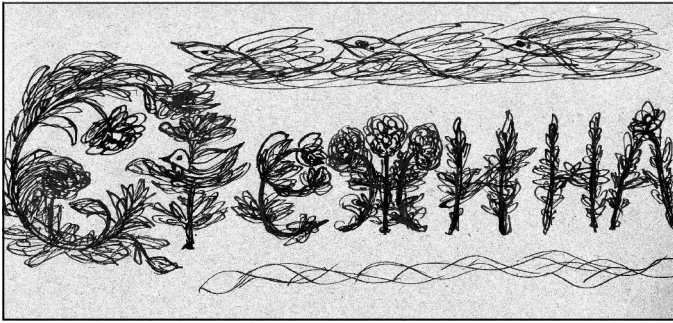
В майстерні «Небо на землі» написання ікони – творчість одночасно і соборна, й індивідуальна. В результаті спілкування братії народжуються творчі ідеї та нова іконографія. Однак, пише ікону від початку й до кінця тільки один майстер. Але ікона не є об'єктом самовираження, вона створюється у церкві і для Церкви, тому авторських підписів на ній немає. Справжня ікона – це не механічна копія з того чи іншого оригіналу, але зав-

жди творчість у Христі. Наслідуючи давню практику, сучасний іконописець привносить в традиційну схему своє переживання богоспількування, своє бачення «світу горнього».

Ікони створюються для об'єднання людини з Горнім світом, для діалогу між творінням та його Творцем. Ікона повинна народжувати в людському серці молитву, а насамперед в серці людини, що її створює. Тому молитовність – не менш важливий чинник у створенні ікони, ніж професійна художня майстерність.

Іконописці говорять, що ікона має сама заговорити з людиною.

Шлях розвитку українського народу освячений світлом Христової віри. Всі жанри українського мистецтва багаті на християнські символи. Українському народові притаманне почуття палкої віри. Свідченням цього є перлина українського мистецтва – іконопис. Поетичні українські ікони – це приклад сердечної віри й глибокого осмислення буття людини в цьому світі. Вони завжди були новими й неповторними, актуальними для кожної епохи. Тому іконописці наголошують саме на цьому означенні своєї творчості – українська сучасна ікона. Адже існує багато суперечок про право називати ікону сучасною, а також про існування української ікони взагалі. Сімейна іконописна майстерня «Небо на землі» не зважає на подібні заяви і своєю працею намагається ствердити протилежне. Майстри вважають своїм завданням шукати відновлення вітчизняної іконописної традиції у створенні сучасної творчої ікони.

Тодось ОСЬМАЧКА Україна

Шляхи мої неміряні,
гори мої неважені,
звірі мої не наджені,
води мої не ношені,
риба у їх не ціджена,
птахи мої не злякані,

діти мої не лічені,
щастя моє не злежане...
Оце така я в тебе матінка,
в руці Господній
Україна синенєбая!

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ

Як зайчик грівся взимку проти місяця

Холодно взимку Зайчикові. Вибіг він на узлісся, а вже ніч настала. Мороз тріщить, сніг проти Місяця повіває. Сів Зайчик під кущем, простяг лапки до Місяця, просить:

— Місяцю любий, погрій мене своїм промінням, бо довго ще Сонечка чекати. Жалко стало Місяцеві Зайчика, він і

каже:

— Іди полем, полем, я тобі світитиму дорогу, а ти прямуй до великого стогу соломи.

Пострибав Зайчик, зарився в стіг, виглядає, усміхається:

— Спасибі, любий Місяцю, тепер твоє проміння тепле-тепле.

Твір Галини Турчик

Стрітення Господнє

є одночасно празником Христа і Його Пресвятої Матері. Згідно із Законом Мойсея, Пресвята Богородиця і св. Обручник Йосиф принесли Дитятко Ісуса на 40-й день після народження до Єрусалимської святині, щоб пожертвувати Його Богові та принести викупні й очисні жертви. Ісус – Син Бога Живого – не потребував викуплення, Сам бо прийшов у світ, щоб принести Викупну Жертву. Пречиста Діва Марія не потребувала очищення. Але Той, Хто дав Закон Мойсееві, підкорився закону, показав приклад, як треба його виконувати... зустрівся Старий Завіт з Новим, зустрілися Закон і Благодать: у Єрусалимській святині Дитятко Ісуса привітав праведний старець Симеон. Симеонові Бог обіцяв, що він не помре, поки не побачить Спасителя. І ось, коли Пресвята Богородиця і Праведний Йосиф принесли Ісуса до храму, Святий

Дух привів туди старенького Симеона. Він узяв Дитятко Ісуса на руки і радісно подякував Господеві за те, що сподобився побачити Месію.

Пісню-молитву Симеона «Нині відпускаєш раба Твого, Владико...» співаємо кожного дня на Вечірні.

Була в храмі на той час і старенька пророцтва-вдова Анна, яка, теж просвічена Святим Духом, впізнала у Дитятку Месію і привітала Його, і понесла Добру Новину людям...

Симеон пророко розповів Пресвятій Богородиці про її страждання, про страшні випробування, які її очікують.

На празник Стрітення приносимо до церкви свічки, які освячуються.

Христос – Світло для світу – прийшов, щоб подолати темряву, щоб дарувати людям світло віри. Бережи Світло Христове, проси благодаті і завжди світись Ним!

Олена ПЧЛКА

Маленька українка

Знаю, бо казала
Мені моя ненька,
Що я українка,
Правдива, маленька.
Знаю, Україна
Серцю мому мила,
Я по-українськи
Молитися вчила.

А моя опора –
То Божая Мати,
Мати Україна,
Повна благодати.
Ось мою молитву
Прийми, Отче Божий,
Нехай Україні
Вона допоможе.

Андрій МАЛИШКО

Буду я навчатись мови золотої
У траву-веснянки, у гори крутої,

В потічка веселого, що постане річкою,
В пагінець зеленого, що зросте смерічкою.

Буду я навчатись мови-блискавиці
В клекоті гарячим кованої криці,

В корневищі пружному ниви колоскової,
В леготі шовковому пісні колискової;

Щоб людському щастю дбанок свій надбати,
Щоб раділа з нами Україна-мати;

Щоб не знався з кривдою, не хилився під скрутою,
В гніві бився блисками, а в любові – рутою!

Іван БОДНАРЧУК

Хатка для пташок

Василько любив пташок. Вони злітались у сад і весело виспівували. Василько підкидав їм окрушини, а вони вибірювали їх. Пташки знали Василька і звикли до нього, а він до них. Але прийшла зима. Сніг накрив землю, одягнув дерева у білі шуби. Пташки перестали співати, рідко навідувались. Посмутнів садок.

Одного ранку на підвіконні цвіринькав горобчик. Він немов просився в хату.

— Мамо, я пушу його в хату погрітись, — сказав Василько.

— Горобчик у хату не залетить, Васильку.

— Чому?

— Пташки люблять волю, у них свої хатки. Вони живуть у гніздах.

— А як годувати їх? — клопотався Василько. Мати подумала і сказала:

— Зробимо їм хатку. Причепимо хатку до яблуні і будемо підкидати їм їжу. Вони будуть злітатись і їсти.

Василько зрадів. Таку хатку він бачив у книжці. Ще того самого дня тато допоміг Василькові зробити хатку для пташок. Батько повисив хатку на яблуню, Василько підкидав пташкам окрушини. Пташки злітались і вибірювали їх. Звеселів Василько. Садок проїнявся веселими піснями.

Аделя ГРИГОРУК, м.Косів

КАЗКА ПРО СКАРБ

В одному місті біля ринкових воріт появився сліпий жебрак. Він був не старий і зовсім не такий, як інші прохачі. Не виставляв напоказ свої рани, не благав жалости. Мовчки чекав, поки хтось подасть кусень хліба, яблуко чи якийсь гріш...

І ось тут ставалося найдивніше: жебрак просив благодійника... ударити його в обличчя.

— Як так? — дивувалися люди. — За що?

— Ударте, благаю вас, — звучала відповідь. — Христу ради молю!

Але ніхто не відважувався глумитися над сліпим. Подавши милостину, люди чим швидше і якось перелякано відходили, а жебрак ставав усе сумнішим і сумнішим.

За день сотні чоловіків і жінок, молодих і старих проходили мимо, але не знаходився бодай один, щоб виконав його прохання.

Минали дні. До жебрака звикли. Було б уже дивно, якби його не було на звичному місці.

Одного ранку по дорозі на ринок сліпий спіткнувся об щось і упав. Якесь дівчинка, що в той час йшла мимо, нахилилася й хотіла його підняти. Але чоловік, напевно, втратив притомність, бо не говорив і навіть не рухався.

Отямився він, коли відчув, як хтось бризкає на нього водою.

— Що зі мною? — запитав кволо.

— Не бійтеся, все добре, — почув у відповідь дитячий голосок. — Слава Богу, ви отямилися, бо мені аж лячно зробилося, коли ви зазмерли.

— Нащо ти мене врятувала? — глухо мовив чоловік. — Було б краще, якби я помер.

— Що ви таке кажете? — здивувалася дівчинка. — Життя — це дар Божий.

— Що ти знаєш про життя... — відповів жебрак. — Буває, що не жити хочеться, а вмерти.. Але смерть не завжди радо розкриває свої обійми.

Він замовк. Вони сиділи край берега річки. Внизу шуміла вода.

Зненацька з уст сліпого полилася невесела розповідь.

Я не був бідним, був зрячим, мав два десятки міцних коней, якими перевозив вантажі в Мадярщину і Волощину. Справи йшли добре. Мої дружина і донечка не знали ні в чому відмови. Найдорожчу одягу та найкращі прикраси привозив їм з далеких країв. А для мене найціннішою була їх любов.

Одного разу поверталися ми додому й зупинилися перепочити. Розпрягли коней, пустили пастися. Розклали ватру і сіли з погоничами їсти.

І тут де не візьмись — дідок. Сивий весь, з бородою. Привітався, сів поряд, запитав, звідки й куди йдемо.

Почастував я його, чим мав. А він каже:

— Я знаю, де в горах Добушіві комори. Якщо даси мені пару коней, я покажу їх тобі.

Я згодився, і ми рушили за дідом.

Через якийсь час увійшли в ущелину й почали підійматися вгору потоком, який збігав униз.

Дорога була варівкою, але ми вперто дерлися все вище і вище. Нарешті зупинилися біля величезної кам'яної скали.

Старий наказав усім відвернутися, а сам підійшов до її підніжжя й щось тихо почав промовляти. Потім тричі постукав своєю барткою об камінь — о диво! — камінь розступився на дві половини.

Показалася велика печера. Навіть не печера, а простора зала, освітлена мерехтливим вогнем. Посеред неї лежали величезні купи срібла, золота, перлів, дорогоцінного каміння.

— Беріть, що хочете, — сказав дідок.

Ми почали набирати в шкіряні мішки все, що лежало довкруги.

Незнайомець не брав собі нічого. Він підійшов до невеличкої скрині, що стояла в кутку, підняв віко і вийняв з неї маленьку торбинку з тонкого сап'яну. Сховав її за пазуху й повернувся до нас.

Наші бурдюки були вщерть наповнені коштовностями, так, що ледве їх позав'язували.

— Ходімо, — мовив старий.

Ми вийшли з печери. Я наказав терхати коней, а

дідок почав шепотіти заклинання.

Камінь зсунувся до купи. А після третього удару барткою скеля стала цілою, мовби ніколи не відчинялася.

— Тепер ти — найбагатша людина, — мовив старий. — Живи в добрі й нічим не журися. А я беру собі двох коней, як домовлялися, і бувай здоров.

І тут до мене приступило щось таке, чому не знайти ймення, і я звернувся до свого благодійника:

— О, дєдику! Ти вже немолодий і самотній. Нащо тобі стільки золота і коштовностей? Віддай мені одного коня, я тобі повік вдячний буду!

Старий нічого не сказав, мовчки взяв за вуздечку коня і підвів до мене.

Я здрів неймовірно, віддав погоничам коня до гурту й уже збирався рушати. Але тут знову страшна пожадливність, як стріла, вразила мене в саме серце. Я повернувся і побіг за старим.

— Гей ти! Цей кінь — мій. І терх, що на ньому також мій!

Дідок без жодного слова повернув мені й другого коня, навантаженого золотом, а сам повернувся, згорбився й поволі пішов у протилежний бік.

Я згадав раптом про сап'янову торбинку.

— Ану зачекай! — закричав я й кинувся навздогін.

— Віддай торбинку, що взяв у печері. Вона — моя! — Залиш її мені, — попросив дід. — Адже я віддав тобі все.

Але мій розум помутівся від захланності. Я вхопив старого за барки й потряс, що мав сили. Торбинка впала на землю.

— Що тут? Нащо вона тобі? — не вгамовувався я.

— В ній — чудодійний порошок, — відповів дідок. — Якщо ним скористатися, то можна побачити всі скарби землі.

— Якщо ти не брешеш, покажи мені їх! Бо інакше — пожалієш! — погрозив я.

Старий чоловік підняв торбинку, відкрив її, взяв у пучки дрібочку білого порошку, щось прошепотів і торкнувся мого правого ока.

І враз гори доконала стали мовби скляними. Я побачив глибокі колодязі, великі й малі печери, просторі зали, наповнені дорожочинними скарбами.

Я навіть чув, як подзенькують карбовані монети, й бачив, як іскряться коштовні самоцвіти. Однак в ту мить усіх скарбів землі мені було вже замало.

Я скомандував торкнутися мого лівого ока.

— Але, безумцю, ти осліпнеш! — з жахом прошепотів старий.

— Не ти тут наказуєш! — осатаніло закричав я і стрясонув його так, що дідок мало не розпався.

Тоді тремтячими пальцями, вмоченими в порошок, він торкнувся мого лівого ока.

І враз — сонце згасло. Я вже не бачив ні ясного неба, ні розкішної зелені, ні сріблястого потоку, що шумів неподали.

Нічого не бачив. Усе покрила чорна мгла.

Настрашений, я впав на коліна й почав благати старого, щоб повернув світло моїм очам.

Я просив його забрати всіх коней і все золото, що було у в'юках. Обіцяв, що віддам усе своє майно, надбане впродовж життя.

Усе марно.

— Плюгавцю! — сказав він. — Жадібність засліпила тебе. Довіку ти будеш оплакувати той день, коли дав золотів взяти верх над собою.

Він пустився йти. Я кинувся навздогін, чіплявся за його одягу, хапав за руки, вмовляючи повернути мені зір.

— Ти осліп від величезного багатства, — сказав мені дід. — Чи є на це рада? Не знаю. Хіба відчужеш колись увесь безмір болю й відчаю.

Я залишився сам. Кудись зникли коні, золото, мої робітники...

Нескоро я приблизився до людей. Сліпий і нужденний, уже кілька літ ходжу селами й містами із жебрацькою торбою. І прошу не так шмат хліба, як болючих стусанів, щоб відпокутувати кривду, яку вчинив старому чоловікові. Але такі не допросився. Люди —

добрі. Це я, наче виродок якийсь, зробив зло не задумавшись...

Він замовк. А потім додав:

— Не знаю, чи зрозумієш ти мене... Але коли мені судилося померти між чужих людей, то хотів би на коротесеньку мить заглянути в очі своїй донечки і сказати: прости...

І тут сліпий почув, що дівчинка схлинула.

— Ти чого? — запитав він.

— Я, я... — тремтячим голосом мовила дівчина, — я... сирота і розумію, що ви кажете..

Голос у неї обірвався, і здушене ридання вирвалось з її грудей.

— Пробач мені, дитино, що завдав тобі жалю. Ти така добра до мене, а я... — сліпий скрушно замовк. Клубок у горлі не дав йому договорити.

Дівчинка уже не стримувала сліз.

Сліпий простягнув руку, щоб заспокоїти її, — і гарячі краплі впали йому на долоню. В ту мить серце жебрака так стиснулося й запекло, мовби весь біль світу вмістився в ньому.

Тремтячою рукою він вийняв із-за пазухи хустину й простягнув дівчинці витерти сльози.

Плач ураз віщух.

— Звідки у вас ця хустина? — злякано спитало дівча.

— Її вишила моя доня.

— До-о-о-о-ня?..

І в ту ж мить, зойкнувши, дівчинка кинулася сліпою на шию.

— Це я, я вишивала! Тату, таточку-у-у!

Немов гострий спис пронизав груди сліпого. Гаряча лавина хлинула на нього, закрутила стрімким вихором. У вухах тонко задзвеніла струна і раптом — обірвалася.

Тієї ж секунди темрява розступилася.

Сонце яскравим снопом проміння вдарило йому в вічі.

Знетямлений чоловік побачив поруч русявеньке дівчатко, яке тримало біля очей вишиту хустину, геть мокру від сліз.

— Доню, моя доню! — прошепотів він шерхлими устами і пригорнув дитину до серця.

Біль ушух, і незбагненне почуття заповнило його.

Дівчинка сяючими очима дивилася на тата. З його очей викотилися два великі діаманти і заблищали в світлі дня. Вишитою хустиною доня обережно витерла їх і щасливо розсміялася.

Педагогічна сторінка

Микола ПЛАХОТНЮК

ДУХОВНЕ СТАНОВЛЕННЯ

Закінчення. Початок
у ч. 12, 2014

Великдень – свято, яке ввійшло в мою душу з раннього дитинства, коли до нас приходили найближчі родичі і, переступивши поріг, хрестилися, радісно виголосили «Христос воскрес!». У першу чергу підходили до мами, а потім до кожного з нас, обіймали, тричі цілувалися і промовляли знову: «Христос воскрес!», а ми відповідали: «Воістину воскрес!». Я мало що в тому тямив, але на моїй душі було світло й радісно.

На другий день, у понеділок, вранці діти бігли від хати до хати поодинокі або й невеликим гуртом, заходили в хату й христосалися: «Христос воскрес!» – сповіщали діти. «Воістину воскрес!» – відповідали ті, що були в хаті. Господина одаровувала дітей крашанками, писанками, цукерками, коржиками. Грошей давати не можна було. Обійшовши свої кутки, діти збиралися на подвір'ї полівської хати, з якої вигнали священика, а в ній советська власть облядала сільбуд. Саме тут, на подвір'ї цього будиночка, гуртки дітей, і я серед них, христосалися. У тому щось було магічне.

Коли я став школярем, то вчителі забороняли ходити по хатах «христосатися». «Ви ж не старці, діти, що ходите по хатах і випрошуєте яйця».

– А ми ними христосаємось.

– Тим більше! Що то за вигранки такі – бити яйце і промовляти казна-що.

– Не казна-що, а «Христос воскрес!» – хтось із дітей заперечував учительці.

Однак на те ради не було, школа не могла скасувати цієї дитячої традиції.

Христосалися діти в понеділок уранці ще до початку уроків і встигали побавитися на подвір'ї полівської хати (сільбуду), а потому бігом до школи, часом запізнюючись на уроки або на ранкову зарядку на подвір'ї школи. Траплялося, що цього дня на зарядку виходило кілька дітей – піонерів-активістів – ланкові, загонові, дружинники. Тепер я позабував ті піонерські звання. Відповідно до свого звання кожен, крім піонерського галстука й значка, на рукаві піджачка мав нашивку з однієї, двох чи трьох жовтих смужок. (Я тих смужок не мав на рукаві, бо не мав ані піджачка ані галстука, бо не було за що придбати. Згодом мама вирізала з якогось полотна косинець, пофарбували його бузиною і вишивали піонерський галстук не червоний, а фіолетовий. Учителі на такий фіолетовий галстук дивилися побажливо, не висміювали і не казали скинути).

Отже, діти зі смужками й червоними краватками не ходили христосатися, їх батьки не пускали.

ПРОВІДИ

Через тиждень від Великодня у понеділок у Тихому Хуторі були Проводи. Усе доросле населення йшло на цвинтар. З великими кошовками прямували до могил своїх родичів. Між могилами стелили рушники, скатертки, рядна, запалювали свічки, ставали й ревно молилися. Дехто ридав за недавно померлим.

Вітали одне одного тільки словами: «Христос воскрес!» – «Воістину воскрес!».

Діти часом відпрошувалися в учителів з уроків, моваля, треба бабуні чи мамі допомогти нести на цвинтар «їжу для померлих». Не пригадую, як вони пояснювали те, що відпустили дітей на Проводи. Решта дітей прямо йшли на цвинтар, а потім встигали прийти до школи на останні уроки.

На цвинтарі діти бігли між могилами, христосалися, і за це як нагороду люди давали їм гостинці – крашанки, цукерки, скибки запашних пасок. Згодом укупі з дорослими між могилами на ряднах сідали й споживали те, що принесли бабуня чи мама для померлих.

Нині, коли я пишу про обряд ушанування пам'яті померлих у Тихому Хуторі, то мимоволі порівнюю теперішні Проводи з повоеєними. У теперішніх чогось не вистачає. Можливо, віри й традиції христосатися.

У Тихому Хуторі на цвинтарі збираються сотні

людей. Багато прибуває мало не з усієї України машинами, заїжджають зазедве не на могили.

Я спостеріг, що мало хто на могилах молився, та й рідко хто христосається одне з одним. Багато приїжджих – це колишні тихохутірці, які прибули на могили своїх рідних – діда, баби, тата, мами. Але враження від них таке, наче на тихохутірському цвинтарі експонується виставка модного одягу.

Над бічною алеєю цвинтаря насипана символічна братська могила, на якій встановлено дерев'яний Хрест. Могила насипана на пошану пам'яті односельців, які померли від голодної смерті. Справжня братська могила була десь тут недалеко, але ніхто вже не знає, де саме вона була, бо могили зрівнялися із землею, заросли травою, барвінком...

З шиком проїжджають машини, проходять люди з кошиками, повними крашанок, пасок, прикритими барвистими серветками-рушниками та паперовими віночками, але ніхто, крім родини Грибенюків (Тані Пономаренко), Василя Здоровила та автора цих рядків, не зупиниться коло цієї могили, не покладе крашанку чи паску, не поставити свічку, не застелить рушником, на покладе віночка.

У Західній Україні подібні могили у святкові дні встеляють квітками, вінками, запалюють сотні свічок. Чим же ми гірші від єдинокровних братів?

Дехто може закинути мені, що це, мовляв, не справжня могила. Але ж вона освячена священиком. І саме тут потрібно вортити молитву за душі невинно замордованих голодом.

Якби кожна людина, що прийшла на цвинтар, поставила свічку, вона б виконала свій християнський обов'язок, насамперед перед тими, хто живе нині. Мертвим ці наїдки, очевидно, менше потрібні. Вони потрібні кінце нам, тобто тим, хто живе сьогодні й хто мусить пам'ятати, знати про той страшний голод 1932 – 1933 років.

Справжня братська могила десь тут є, але вона стерта з лиця землі, мабуть, для того, щоб ніхто не смів пам'ятати про злочин, який було вчинено комуністичним режимом.

Нинішня братська могила – символ. І нехай вона стане пам'яттю про убієнних голодом. Христос воскрес!

Воістину воскрес!

РОЗОРГИ

Крім Проводів, у роки мого дитинства деяка частина тихохутірців відзначали Розорги. Принаймні мої мама пам'ятати про цей день. Напередодні пекли пісну паску, красили крашанки й казали: «Завтра Розорги, підемо поминати нехрещені душі, вони теж виглядають нас». І ми йшли на цвинтар. Це було в неділю, здається, за тиждень до Трійці. Оскільки це була неділя та ще й пора літня, коли вже не було уроків, то вчителі не ставали на заваді відвідуванню «нехрещених душ». Та й на цвинтарі було зовсім мало людей, мало обходили могили нехрещених (якось вони знали про це), не хрестячись клали наїдки й рушали додому, але кого здибали по дорозі, то пригощали тим, що несли з цвинтаря.

Дітям не було такої поживи, як на Проводи, але все-таки йшли на цвинтар з цікавістю та охоче. І знали діти, що вдома на них чекає небуденний обід.

На Розорги, казали мама, старі люди розповідали, що в житах, які починали вже половіти, водилися нявки. Дівчатам невічно було в ті дні ходити в поле, особливо на житній лан та ще й не запнутими хустками, узагалі простоволосими навіть по селі не можна було ходити. Нявки можуть залоскотати, наскокочити й залоскотати.

– А ви їх бачили, мамо?

– Ні, не бачила. А хто їх бачив? Розказують люди, то й я розказую. Не дурно ж про це балакають.

– А вже залоскотали кого? – не вгавав я.

– Може, і залоскотали. За моєї пам'яті не траплялося такого.

Нарешті залишав я маму в спокої. І вже згадав про тихохутірських нявок, коли вчили в школі «Лісову пісню» Лесі Українки. А згодом прочитав про нявок у творі Олександра Олеся «Ніч на полонині». І все мені було там не так, бо в Тихому Хуторі, мені

здавалося, цікавіше оповідали люди. Та й нявки водилися, був переконаний, не в горах, а в житах, які починали половіти.

На початку дев'яностих років до нашої хати в Бучі несподівано ввірвався гурт київської молоді, яка водила Куца. Дівчата і хлопці були вбрані в зелене віття, через яке ледь прозирали вродливі молоді обличчя. Співали для нас незанихтєві пісень і водили танки. Серед гурту я тоді впізнав зовсім молодих Тараса Компаніченка, Романа Трохименка, Оксану Москалець. Вони пояснили мені, що молоді відтворюють дійства Русалчиного тижня, мовляв, саме тепер цей тиждень триває. «Ми водили Куца в готелі, де живуть народні депутати, – вела далі Оксана. – Усі депутати повиходили й дивилися, як ми його водимо». Ось тільки досі я не з'ясував, чи є щось спільне між «водити Куца» й «Розоргами» з нявками. Чи не один і той самий цикл святкування поганських вірувань. Здається, що Русалчин тиждень передє Зеленим святам і Трійці, що на 49-й і 50-й день після Воскресіння Христового, після Великодня.

ЗЕЛЕНІ СВЯТА. ТРІЙЦЯ

У Тихому Хуторі Зелена субота й Трійця, що в неділю, – особливе свято. Ще з п'ятниці люди починають убирати свої домівки клечанням, або гіллям нефруктових дерев – липи, клена, береста, дуба, ясеня... У суботу заклечування домівок тривало. Зелене гілля прикріплювали до білих хат, клечанням затикали стріхи, чіпляли на двері, вікна, де тільки можна прикріпити. Заклечували навіть ті хати, навколо яких зовсім близько росли нефруктові дерева, які часом стояли впритул до будівлі, але то не означало, що хату чи будинок або навіть хліви не потрібно прикрашати клечанням. Скрізь воно було на хатах, хлівах, воротах, криницях. А в домівки вносили татарське зілля, м'яту, руту, любисток. М'ятою притрушували долівки, клали за образи.

Від шістдесятих років мені не доводилося бувати на Зелених святах в Тихому Хуторі й навіть гадав, що в Україні відійшла в забуття ця гарна традиція. Аж ні! Кияни її зберігають. Як тільки наближається Трійця, на вулицях міста з'являються люди з обережками татарського зілля, м'ятою і любистком і продають перехожим, які охоче все те купують і несуть додому.

У дев'яностих роках мені довелося їхати в поїзді «Київ – Вроцлав». Як тільки зайшов усередину вагона, серце стрепенулося від того, що я відчув запах м'яті й клечання, оглянувшись і бачу – вікна вагона заклепані всіляким гіллям, підлогу встелено татарським зіллям і м'ятою, ну точнісінько так, як у хатах Тихого Хутора в Зеленому неділю, на Трійцю. Отже, традиція живе. Мама нам пояснювала, чому свято Трійці, або Зішестя Святого Духа називають Зеленою неділею.

У давнину на наших землях ще до святкування Зішестя святкували Зеленому неділю, поганське свято. Язичники стали християнами, День Зішестя Святого Духа поєднався з Зеленою неділею, яке зробилося загальнохристиянським святом.

Отже, хати прибрані зеленим зіллям усередині й знадвору. Невеликий гурт молодих і дівчат, які тільки починало благословлятися на світ, рушали до церкви до П'ятитирі або до Жашкова.

У селі не починали ні обідати ні снідати, поки люди не повернуться з церкви додому, дарма що з тої чи іншої хати ніхто не пішов до церкви. Найне-терплячіше чекали обіду діти.

Усі на кутку знали, що до свята ретельно готувалися тітка Секлета. Вони ще вчора пражили молоко для рьянкані, готували дві макітри колотухи, або колотухі.

На Трійцю вони щедро насипали її по місці нам, дітям, і ми дерев'яними ложками черпали й жадібно сьорбали страву. Розповідають, що тітка Секлета мала якийсь особливий секрет, бо ніхто на ціле село не міг приготувати такої смачної колотухи, як вони. Здавалося б, сир і молоко – і колотуха. Аж ні! Вони додавали до сирі й молока щось таке, що страва виходила неповторно смачною. Свого секрету тітка не розголошували.

На цьому знімку В. Овсієнко — колишні студенти Київського медінституту Лідія Гук (тоді Півень) та Микола Плахотнюк. А поміж ними — нашвидку (але навіки!) зроблений рукою Алли Горської плакат до вечора пам'яті Василя Симоненка, що відбувся в Медінституті 22 грудня 1963 року, якраз на дев'ятини поета. Вечір намагалися заборонити чи зірвати. Миколу викликали в партійні й комсомольські інстанції, але на перший раз обмежилися доганою. Сам Плахотнюк вважав цей вечір першим випробуванням його громадянської зрілості. Попереду в Миколі й Лідії були роки неволі й боротьби за утвердження України в Україні... Бережімо в серцях світлу пам'ять про них.

ОБЖИНКИ

Обжинки в Тихому Хуторі відбувалися в кінці літа, або й на початку вересня, тобто після завершення жив.

Я ніколи не брав участі в обжинках. Але чув і знав, що вони відбуваються в певний день, до якого готувалися селяни, особливо жінки, заздалегідь. Напередодні готували різні страви, щоб назавтра все було готове й одразу, попоравши в хаті, вирушати в поле разом з іншими. Жінки брали з собою граблі, вила, серпи, а чоловіки коси й ішли гуртом своєрідною колоною в поле. Часом їх підвозили гужовим транспортом. Ті, що йшли пішки, пересідали на вози, і коні, не кваплячись, везли їх у поле. А жінки тим часом заводили пісні, як от: «Ой гилля, гилля, гусоньки, на став...» Розлого, злагоджено пісня линула ранішньої пори селом. За нею співали «У середу родилася, кажуть люди горе», а за нею «...Брала вдова льон дрібенький...» А коли виїжджали з села, то починали «У полі береза, у полі кудрява. Хто йде не минає, березу ламає. Ой, горе тому жити, хто жінки не має. Горе тому жити, хто жінки не має, а ще найгірше, хто дві-три кохає...»

На цьому мої спостереження закінчуються. Аж увечері, коли мама приходила з обжинок, то розповідати, що нарешті вигнали зайця — закінчилися жива. Принесли з собою Дідуха та сина на Різдво та ще квітку з пшеничних колосків.

— Дідуха перед Різдвом поставлю на покуті, а сина постелимо на Вілію на стіл під скатертку, покладемо книші, поставимо кутю, запалимо свічку й почнемо закликати мороза кутю їсти, — так мріяли мама після обжинок...

— А навіщо сіно? — питаю.

— Сус Христос народився в яслях на сні, то й кладемо в ніч перед Його Різдвом, — відповідають мама.

На обжинках, кажуть, залишали спеціальний невеличкий косяк нескошеного жита. Його жали або косили. З нього робили Дідуха. Казали, що з того косяка незжато збіжжя вигнали злих духів.

Про Різдво, Великдень і Купайла я вже писав (книга «Коловорот»). Як зумів, так і відтворив середовище, яке впливало на формування мого світогляду в 40 — 50 роках минулого століття.

Тепер, звичайно, стрімко увірвалася цивілізація: телевізори, мобільки... У телевізори безкінечні фільми — бойовики, детективи, побутові мелодрами, телесеріали з іноземного життя. І все це йде російською мовою. За тими серіалами люди забувають помолитися, піти до церкви, забувають про свята, які колись широко відзначали їхні батьки, бабусі й дідуся.

А найголовніше, багато хто вигнав зі свого серця Бога. Держава не боронить ходити до церкви, але не ходять, дозволено колядувати, але не колядують, часто не відають, які є колядки чи купальські пісні. У селі є бібліотека, але майже ніхто в неї не заглядає.

Селяни нарікають, що нема в селі газу. Але ж коли недалеко від села тягнули газову трубу, то тихохутірці завагалися, мовляв, дорого, а скільки на наш вік треба. Зіграв принцип: після нас — хоч потоп. І виїшло, що село опинилося серед неперспективних, вимираючих.

Крім того, якби в тихохутірців була воля, то змогли б викинути геть сміттєзвалище, розміщене без відома сільської громади. Сміттєзвалище отрує докільця, вбиває бажання приїжджим людям селитися в Тихому Хуторі.

Ще одна проблема, на яку треба звернути увагу голові сільради. Це ставки. У сорокових — п'ятдесятих роках вони були окрасою села. У них купалися діти і дорослі. Окремі ставки були для гусей, для водопойу худоби. У Старому ставку, що заріс водозною і очеретом, водилися дикі качки, кури, одуди, чаплі, сюди прилітали лелеки... А Новий ставок був дзеркалом села. Ніхто не смів його закам'ячувати органічними кормами для риби. У цій органіці не тільки скупатися не можна, а й дихати нею важко тим, хто проходить біля ставка або живе поруч.

У приватизаційних або орендних договорах має бути обумовлено: не забруднювати й не засмічувати воду ставка, не руйнувати й не засмічувати таким чином довкілля, не обмежувати доступ до ставків, бо вони належать цілій громаді.

Цього року влітку довелося мені побувати в Тихому Хуторі й був приємно вражений, коли побачив, що молодий голова сільради Олег Купчук, засукавши рукава разом з кількома односельцями з бензокосаркою на цвинтарі обкошували між могилами бур'яни, тобто впорядковували сільський цвинтар.

То що і хто заважає голові сільради навести лад зі ставком посеред села, який був і має залишитися його окрасою, а не багноткою, від якої тхне смердю. Для чийх прибутків і чиєї наживи на шкоду сільській громаді?!

Поданою завершальну частину спогадів Миколи Плахотнюка «Духовне становлення», яку автор вже не встиг побачити, з певним сумом розумієш, яким глибоким, рідкісно чутливим до нюансів і смислів народного буття, природженим народознавцем була ця світла і добра людина. Скільки ще всього міг він зробити, відкриваючи очі багатьом українцям на високу гідність і духовне багатство культури свого народу.

Редакція висловлює глибоке співчуття рідним і друзям Миколи Плахотнюка, усім, хто шанував його щедрю людяність.

Царство небесне і вічна пам'ять!

ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ Микола Григорович Плахотнюк

лікар, активний учасник руху шістдесятництва та українського правозахисного руху, в'язень сумління, лауреат премії імені Василя Стуса, кавалер ордена «Свободи» та орденів «За заслуги» II і III ступенів. Завідувач Музею шістдесятництва.

Мало кому із смертних випало на долю стільки страждань. Ще в юності, ставши на захист рідної мови і культури, він опинився у катівнях спецтюрем КГБ на довгі 12 років, звідки його, наче на глум, чи не щороку привозили на «профбесіди»: «Відречись, покайся!», спокушало Зло... Не відрікся. Вистояв. Зберіг ясный розум і чисту неозлоблену душу.

Повернувшись до роботи, включився у боротьбу за незалежність України, разом з Надією Світличною та побратимами-шістдесятниками заснував громадську організацію Музей шістдесятництва і вісімнадцять років працював на створення одного державного Музею, очолив його роботу, збирав і комплектував музейний фонд, організовував різноманітні культурно-мистецькі заходи. До останніх днів планував музейну роботу...

Прийми, Господи, його світлу, добру душу.

З глибоким сумом, колектив Музею шістдесятництва:

В. Цимбал, О. Лодзинська, Б. Плахотнюк, Н. Єсипенко, С. Євдохенко, В. Чорновіл, І. Богдан, О. Сиченко.

Віктор МОГИЛЬНИЙ Життєпис

Лякано мене вовком зубатим,

Лякано тим, що помре мати.

Лякано Бабиным яром,
лякано бомбами із уральської сталі.

По тридцяти роках лякано

надербом зі збитим написом.

(По сей день той камінь кривавить
на цвинтарі Лук'янівському).

Лякано братньою мовою

у власовській інтерпретації.

Лякано першого дня школярського.

Лякано хлібом з половиною,

лякано стриженою головою.

Лякано 22-го травня.

Лякано штрафом у трамваї.

Лякано зле вмурованого цеглиною

і бібікалкою директорської машини.

Другом лякано, який обмовить.

Лякано законами гумовими.

На порозі комунальної квартири

лякано хлопчиками в цивільному.

Лякано загрозою китайською,

лякано спільнотою радянською.

За Україну

лякано вигнанням з України.

Лякано співпрацею із ворогом

і руїнами Успенського собору.

Лякано в'язнично-божевільною долею

ніжного і гордого Плахотнюка Миколи.

Лякано підпаленою книгозбірницею

і подружньою непевністю дружини.

Лякано могилами забутими,

лякано кар'єрою дітей моїх майбутньої.

Лякано відпусткою і премією.

Лякано черговим пленумом.

Лякано колючим дротом.

Лякано кріпацькими суботами.

Лякано лобами бетоновими,

маршальськими лякано поганями.

Лякано за вовчий погляд.

Лякано за те, що більш лякатися не годен.

Грудень 1976

МАЙДАН

Візита Святійшого Патріярха Філарета до США

Під час зустрічей з представниками американської влади він говорив про ролі США як ґаранта миру в Україні за Будапештським меморандумом, а також про допомогу з боку Америки, в тому числі сучасною оборонною зброєю. Про це він зазначив на пресконференції в українському посольстві в американській столиці. «Ми – миролюбива нація, але ми маємо право захищати свою територію. Наші молитви і надія на Бога, але ми теж повинні діяти».

«Ми з Владикою Єпіфанієм приїхали на молитовний сніданок, який щорічно проводить Президент США, аби помолитися разом за мир та спокій у світі, а з іншого боку, поспілкуватися та нагадати, що ми просимо Сполучені Штати до кінця виконати зобов'язання ґаранта, тобто допомогти Україні захистити свою територію», – наголосив Патріярх.

Зокрема, він нагадав, що Україна свого часу довела миролюбність, коли 1994 року віддала весь потенціал ядерної зброї, який значився третім за обсягами у світі. Тоді був підписаний Будапештський меморандум, і ґарантами виступили США, Британія та Росія.

«Якщо Будапештський меморандум не буде дотриманий, довіра до міжнародних договорів у світі буде втрачена», – зауважив Патріярх.

КОЛИ ДИПЛОМАТІЯ ПЕРЕВАЖАЄ НАД ЗАСАДАМИ ВІРИ

Мирослав МАРИНОВИЧ

Цими днями ім'я Його Святости Папи Франциска І в середовищі греко-католиків на слуху. Адже саме йому ми завдячуємо тим, що до архикатедрального собору св. Юра привезено унікальну реліквію з Ватикану – Нерукотворний образ Ісуса Христа. До нього триває тепер паломництво вірних, які з'їжджаються звідусіль, щоб припасти до лику Спасителя у щирій молитві. Дозволити, щоб цю ікону привезли в країну, де триває болюча війна, – це великий дар з боку Папи, це величний жест його благословення, яке гоїть душевні рани і скріплює віру стривожених.

Водночас греко-католики з тривогою обговорюють слова, з якими під час загальної авдієнції 4 лютого 2015 року Папа Франциск звернувся до українців. Почуте повергло душі вірних у сумніви й розгубленість. З одного боку, ті, що припадають до згаданого образу Ісуса з ревною молитвою, не можуть не погодитися з твердженням Папи, що «молитва є нашим протестом перед Богом у часи війни». Люди вдячні і самому Франциску І за його незмінну молитву. Однак, з іншого боку, вони не можуть прийняти певні його твердження, що, на їхню думку, розминаються з правдою. Звучить майже одностайний висновок: Папу підставили його радники.

Увесь світ знає Папу Франциска як сміливого Душпастиря й людину точного слова. Для прикладу, незабутніми є його слова, сказані під час меси 28 березня 2013 року, що «пастир має пахнути своїми вівцями». Або ж докір світові, що він трактує мігрантів і втікачів «як пішаків на шахівниці людства» (вересень того ж року). Проте, живучи майже все своє життя в Аргентині, Франциск І вочевидь не може відчувати всі нюанси нинішнього російсько-українського конфлікту. Тому він змушений покладатися на ті роз'яснення, що їх дає йому ватиканська Курія. І в цьому якраз і полягає найбільша проблема.

Для багатьох представників ватиканської дипломатії стосунки з Московською патріархією мають беззаперечний пріоритет, коли йдеться про ставлення до греко-католиків у цій частині світу. Останні віддавна мають жаль, що їх не раз приносили в жертву церковній дипломатії квазіекumenічного стибу. І якщо вже про це відверто сказав відомий католицький оглядач Джон Аллен: «Багато українців вважають, що Папа Франциск (можливо, сам того не бажаючи) кинув їхню країну під колеса автобуса задля «політичної коректності», щоб не дратувати російських православних», – то мож-

на зробити висновок, що ця риса ватиканської дипломатії стала очевидно навіть неукраїнцям.

Мої подальші міркування будуть критичними щодо нинішньої позиції Ватикану в українському питанні. До цього я відчуваю дві спонуки. По-перше, мотивуючими для мене є слова самого Папи Франциска: «Церква... є моєю Матір'ю: я повинен дивитися на її гріхи та недоліки так, наче дивлюся на гріхи та недоліки власної матері». Отже, мене болять помилки моєї Матері, і я не можу не говорити про цей біль. При цьому я говоритиму з пошаною до Папи, який сам сміливо говорить правду, про яку свідчать.

По-друге, у своєму житті мені вже довелося заплатити за обстоювання правди ціною власного десятилітнього позбавлення волі в радянському концтаборі. Тому я знаю: вірність правді є більшою цінністю, ніж власна безпека чи спокійне благополуччя. Цим я керуватимусь і надалі.

Дипломатія є важливою і легітимною діяльною церковного життя. Занедбання її підставляє Церкву під несприятливі вітри її паломництва. Проте дипломатія має і свої вразливі сторони, оскільки тримає у своїм полі зору передусім центри влади. Масові прояви духовності й особисті свідчення віри її не цікавлять – точніше, цікавлять рівно настільки, наскільки вони підсилюють чи ослаблюють центри влади.

Проте важко уявити собі щось більш суперечне служінню Христа, ніж абсолютизація центрів влади. Важко уявити собі Ісуса, який улещує тодішніх монархів, тобто синедрион, і не реагує на усилення людности очистити своє благочестя від корупції та лукавства.

Для не одного ватиканського дипломата українська Церква – розколена, провинційна, наївна, невправна у дипломатичних тонкощах – не існує як центр влади. Вона існує для них лише як trouble-maker, що створює проблеми у стосунках з єдиним (на її думку) центром реальної церковної влади у нашому регіоні – Московською патріархією. Облишмо поки що тему нашої власної відповідальності за невправне представлення себе світові. Для нитки нашої теперішньої розмови важливо, що очевидні та щораз скандальніші гріхи патріяршої Москви не бентежать ватиканських дипломатів: вони будуть надавати пріоритет стосункам з нею доти, доки вона залишатиметься впливовою силою у міжцерковних стосунках.

І навпаки, ватиканські чинники обійшли майже повним мовчанням промовисті свідчення автентичної духовності на Майдані. Порив простого люду до ду-

ховних цінностей, прагнення подолати корупцію, відродження давнього феномену храму як притулку для гнаних (refugium), живий феномен молитовного Майдану зі щоденними молитвами, нічними чуваннями та дивовижними наверненнями до віри; майданний екуменізм і мікрелігійна співпраця довкола проблеми гідності людини, тобто публічний консенсус усіх християн, євреїв і мусульман України в час Майдану, щодо анексії Криму та захисту територіальної цілісності своєї країни; неймовірна волонтерська праця на користь численних біженців, поранених і травмованих – все це не заслужило собі на жодне експліцитне слово підтримки з боку римської Курії. Загальні фрази про потребу примирення в Україні були радше даниною належній коректності, ніж виявом справжньої християнської солідарності, – всупереч слушній думці самого Папи, що «християнська любов завжди має одну якість – конкретність».

Оскільки події відбувалися у сфері інтересів Московського патріярхату, ватиканська дипломатія наклала табу на будь-які реальні форми підтримки української Революції гідності.

У всьому цьому видно явно надмірний вплив дипломатії на механізм прийняття рішень Апостольською Столицею. В такі chvíли, як зараз, особливо відчуваєш, що дипломатія Ватикану як центру *влади* до небезпечної міри підминає під себе функції Ватикану як центру *духовности*. Нерагування Ватикану на духовно автентичний, з усіма ознаками євангельських рад і блаженств, феномен духовности Майдану є величезною втратою досвіду віри. Це занедбання віри на догоду дочасним інтересам церковної дипломатії.

Проте на цьому втраті не закінчуються. Ватикан цілковито усунувся від публічного осмислення військової агресії Росії щодо України й відмовився зайняти місце у цьому конфлікті. Анексія Криму не викликала жодного осуду з боку ні держави Ватикан, ні Ватикану як осердя християнської віри, опорою якої є апостольське служіння Петра. У жодних публічних виступах чи публікаціях Ватикан не назвав Росію агресором, що можна було ще зрозуміти на початку конфлікту, коли Європа не могла розібратися у справжніх його причинах і винуватцях, проте не можна виправдати сьогодні, коли в загальному доступі є ціла лавина доказів – фотографії, звукозаписи, документи, особисті свідчення, в тому числі й росіян, – про безпосередню участь Росії у війні з Україною.

Фактично, єдиним жестом публіч-

ної підтримки з боку Римського Апостольського Престолу було спрямування в Україну папського легата, кардинала Шенборна, одноденні зустрічі якого в українській столиці справді мали важливе символічне значення.

Проте навіть володіючи належною інформацією на час згаданої публічної авдієнції у Ватикані, Папа з подачі своїх радників називає кровопролиття на Донбасі «братовбивчим», наче повторюючи цим цілковито невірною версію Москви про «громадянську війну в Україні». Навіть тепер, уболіваючи над жахливими людськими втратами, Папа жодним словом не згадує про Росію як агресора та справжню першопричину цих втрат! Й нагадуючи українцям, що в цьому буцімто внутрішньому конфлікті «беруть участь християни», Римський Понтифік жодним словом не апелює до духовного глави російських християн, які разом з Путіним якраз і є відповідальні за цей кривавий конфлікт! Не виступила Апостольська Столиця навіть на захист Надії Савченко, яка утримується в російській тюрмі в порушення всіх міжнародних угод, а сьогодні стоїть на порозі реальної смерті.

Так Папі, який є сміливим душпастирем і моральним авторитетом, нав'язали роль обережного дипломата, який остерігається назвати причини болю, що його переживає паства. Проте, як на мене, сталося щось ще небезпечніше для Церкви, бо церковна дипломатія і небажання псувати стосунки з Москвою брутально вторглися у домен католицької віри. Заклики до примирення повисають у повітрі, якщо не забезпечено головної передумови всякого примирення – правди. Хай уже війну свою в Україні Росія назвала гібридною – правда ж, однак, гібридно бути не може. Встановлення правди є *sine qua non* для забезпечення богословської та мистецької вірогідності тієї позиції, яку обрала Церква. Не встановивши правду й не обстоюючи її, Церква не зможе виконати свою миротворчу місію, і зокрема встановити належні стосунки з іншими Церквами-сестрами.

Напруга втрат, як на мене, досягла критичної межі. Це стає очевидно з кількох моментів, у яких псевдоекumenічні табу ватиканської дипломатії спричинилися до фактичного приниження чести Римського Апостольського Престолу. Так, недопустимою була відсутність публічної ноти протесту Ватикану, коли на Синоді Єпископів Католицької Церкви у жовтні 2014 року митрополит Іларіон (Алфеев) у якості гостя Синоду дозволив собі в присутності Папи принизити Католицьку Церкву, зводячи церковний наклеп на УГКЦ – одну з Церков католицької сім'ї. Вже тоді стало цілком зрозуміло, що формула «діялог за будь-яку ціну» стає просто руйнівною для позиції Католицької Церкви.

Проте третього лютого ц. р. крапку над «і» поставив патріарх Кіріл (Гундяєв), коли з висоти свого духовного маєстату похвалив Святий Престол, що той «завжди дотримувався зваженої позиції щодо України».

Ось чому настав момент, коли Католицька Церква має радикально переосмислити свою позицію в екуменічному процесі, очистивши її від хибних стереотипів та шкідливої інерційності. Відповідною євангельською формулою для такого очищення, як на мене, є парадоксальна максима Євангелії від Матея (10:39): «Хто своє життя зберігає, той його погубить; а хто своє життя погубить задля Мене, той його знайде». У цій максимі слід лише замінити слово «життя» на «екumenічний діялог». Неможливо зберегти екуменічний діялог ціною зречення правди; навпаки – це найкращий шлях погубити його.

Отже, лише зважившись припинити свою вимушену участь у лукавій пародії на діялог з Москвою, нею ж і нав'язаний, Апостольська Столиця може відновити свою відданість правді й розпочати властиву екуменічну розмову з тими Церквами-сестрами, які шануватимуть ціннісні основи самого діялогу. Лише «погубивши» нинішню імітацію екуменічного діялогу заради Ісуса та Його правди можна віднайти справжню готовність християнських Церков до братерства в істині та любові.

4 березня 2015 року виповнюється 200 років від дня народження Михайла Вербицького – українського священика, композитора, диригента, громадського діяча, автора музики Державного Гімну України. Цьогоріч також минає 150 років від першого публічного виконання національного Гімну.

Верховна Рада України постановила відзначити 200-річчя Михайла Вербицького урочисто на державному рівні.

У Львові, де жив і працював Михайло Вербицький, йому буде поставлено пам'ятник. Ініціюється підготовка наукових матеріалів та артефактів для створення музею.

Будуть встановлені пам'ятні дошки на фасадах церков у селах Завадів Яворівського району та Старі Стрілки Старосамбірського району, де М. Вербицький був священиком. «Укрпошта» має випустити серію поштових марок, присвячених урочистій даті.

Центром святкувань 200-літнього ювілею Михайла Вербицького стане Яворівщина, адже саме там тривалий час жив і працював великий композитор і священик. І місце, де його поховано, – село Млини в Польщі, – колись належало до Яворівського району.

У Завадові збереглася церква Різдва Пресвятої Богородиці, в якій правив отець Михайло Вербицький у 1850-1852 роках. До двохсотлітнього ювілею храм реставрували й знову розписали. Збереглася також церковна реєстрова книга, в якій є записи рукою Михайла Вербицького: про народження, вінчання і смерть парафіян за 1852 рік. Збереглася Євангелія тих часів, яку, ймовірно, не раз тримав у руках парох, старі фелони, свічки, ікони й інші сакральні речі. Віднайдені речі послужили основою виставки до ювілею Михайла Вербицького, яку було відкрито в цьому храмі в листопаді минулого року. Її доповнили копіями документів з архіву отця Михайла, який нині зберігається у науковій бібліотеці імені В. Стефаника у Львові.

В Завадові готується також презентація книжки про Михайла Вербицького, яку написали уродженки села й ініціатори виставки Галина Папірник і молоді львівські історики. В майбутньому тут планують відкрити музей.

У Яворіві відбудеться урочиста академія. Виступлять науковці, колективи художньої самодіяльності. Відбудеться завершальний тур обласного дитячого конкурсу духовної пісні. Приїде народний хор імені Павла Чубинського (автора слів до гімну «Ще не вмерла України ні слава, ні воля») з його батьківщини. Цей хор також виступить у Перемишлі.

У Львівському національному літературно-меморіальному музеї Івана Франка буде відкрито книжково-ілюстративну виставку «Пісня як поклик борні за волю» (історія Державного Гімну України).

Вікторія ДВОРЯНИН

ПРОВІСНИК ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

Життя і творчість Михайла Вербицького були сповнені контрастів: **непросте життя сільського священика, ускладнене матеріальними нестатками і відокремлене у глухій провінції від світу великого мистецтва, дивовижно поєднувалися з потужною результативністю творчої діяльності. Мало хто знає, але саме він був одним із перших професійних українських композиторів у Галичині.** Будучи священиком, Михайло Вербицький зробив величезний внесок як у духовну музику, так і в світську. Він залишив чимало власних композицій як усієї Служби Божої, так і окремих богослужбових співів: Літургія для мішаного хору, «Отче наш», «Світ».

У світській музиці Михайло Вербицький написав численні твори для чоловічого хору на зразок німецької та чеської хорової літератури й музику до театральних вистав. Написав також низку оркестрових творів, вісім увертур, скомпонував дванадцять оркестрових рапсодій, декілька оперет, два полонези, склав збірку обробок народних і старовинних пісень для гітари. Станіслав Людкевич влучно назвав Михайла Вербицького «піонером галицької музики», адже саме Вербицький почав новий етап у її розвитку, пов'язаний як з старовинними традиціями церковного співу нашого народу, так і з народнопісенною творчістю.

Народився Михайло Вербицький 4 березня 1815 року в селі Явірник Руський на Лемківщині, де його батько був священиком. Коли малому Михайлові виповнилося 10 років, помер батько. Відтак двох братів Михайла і Володислава взяв на виховання до Перемишля їхній родич, видатний громадський діяч, греко-католицький єпископ Іван Снігурський.

Саме у Перемишлі, де в ті часи утворився центр українського духовного і національного відродження Галичини, розвивався музичний талант молодого Михайла Вербицького. Місто набуло великого значення як музичний осередок завдяки тому, що єпископ Снігурський заснував при Перемиському катедральному соборі хор та музичну школу.

Та найбільший вплив на молодого Михайла Вербицького справили саме духовні концерти Бортнянського. Адже коли в церквах панувало одноголосся (самулька) та простеньке двоголосся (єрусалимка), творчість Бортнянського являла високопрофесійне багатоголосся. У кінці XVIII на початку XIX ст. церковний спів у західній Україні значно відставав від цент-

ральної України. Михайло Вербицький з усією гостротою повстав проти «не музикальності» триголосних розспівів і став фанатичним прихильником нової тоді для місцевих обставин італійщини і творчості Бортнянського.

Від 1833 року упродовж тринадцяти років Михайло Вербицький живе у Львові, де закінчує гімназію та вступає до Львівської духовної семінарії. Та у 1838 покидає навчання через одруження. Особисте щастя тривало недовго, уже через рік Михайло Вербицький одвоївся і залишився сам із сином Іваном.

1846 року він повернувся до Перемишля, де почався надзвичайно важливий новий період його творчого життя. Михайло Вербицький став одним із найактивніших учасників українського відродження в Галичині як композитор, діяч театрального життя. У 1850 році закінчив духовну семінарію і був висвячений на священика. Перед отриманням священнического сану одружився вдруге і став батьком другого сина Андрія. На жаль, доля знову була жорстокою до нього. 1858 року дружина передчасно померла.

Від 1856 року і до своєї смерті в 1870-му році був парохом у селі Млини в Надсянні. З 1864 року, коли у Львові був створений театр «Руська бесіда», о. М. Вербицький тісно співпрацював з ним, пишучи музику до його вистав. Як стверджують музикознавці, цей період став вершиною у його творчому житті.

Але для українського загалу ім'я Михайла Вербицького передовсім асоціюється з мелодією нашого Державного Гімну. Вперше твір публічно було виконано під час першого у Галичині Шевченківського концерту в Перемишлі 10 березня 1865 року під керівництвом Анатолія Вахнянина. Вірш «Ще не вмерла України ні слава ні воля» надруковано 1863 року у львівському журналі «Мета» (ч. 4), у цьому ж числі також опубліковано декілька віршів Т. Шевченка, і тому тривалий час у Галичині автором твору вважали Кобзаря. Згодом з'ясувалося, що автором вірша був наддніпрянець **Павло Чубинський**. Ця пісня, завдяки легко прийнятній мелодії та патріотичному тексту, швидко поширилась серед галицького громадянства, а згодом за кордон, а в 1918 р. була офіційно визнана Гімном Української Держави. Указом Президії Верховної Ради України від 15 січня 1992 р. цей Гімн знову затверджений як Державний Гімн уже незалежної України.

«Укрпошта» до 80-річчя Василя Симоненка випустила марку і конверт, присвячені ювілею поета

*«Можна все на світі
вибирати, сину,
вибрати не можна
тільки Батьківщину»*

31 січня 2015 року в Музеї шістдесятництва відбувся вечір пам'яті В. Симоненка – вперше без Миколи Плахотнюка. Організували його Валентина Шупик та директор Музею Олена Лодзинська. Спогадами поділилися президент Клубу творчої молоді Лесь Танюк, активіст КТМ академік Любомир Пиріг, син Алли Горської Олексій Зарецький. Співали і майстерно читали вірші Симоненка Тарас Компаниченко, Михайло Циба, Оксана Ковч, Володимир Гонський, артисти студій «Міст», «Рутенія» і «Менестрелі».

Арт-форум

«Пам'ятаю. Зима, що триває»

18 лютого, у річницю одного із найтрагічніших днів в історії незалежності України, розпочався арт-форум «Пам'ятаю. Зима, що триває», присвячений Революції Гідності й Героям Небесної Сотні. На Майдані розпочалася наша боротьба за свободу визначати власне майбутнє, за оновлення України. І вона досі триває.

Арт-форум «Пам'ятаю...» продовжує ідею проєкту «Форум Громади Київ». Це міждисциплінарна мис-

тецько-дискусійна платформа, мета якої об'єднати небайдужих людей навколо спільної пам'яті про Майдан і бачення майбутнього України.

Проект має благодійну ціль — зібрати кошти на евакуацію мирного населення і дітей із зони бойових дій.

Арт-форум включає в себе музичну, виставкову, лекційно-дискусійну, театральну, дитячу програми і кінопокази.

Майдан. Зима 2014. Вічна слава героям Небесної сотні. Фото Валерія Павлова

Раїса ЛИША

Україна несе ідею Європи

Бернар-Анрі Леві – всесвітньо відомий французький інтелектуал, філософ, представив у Києві до річниці Майдану, на честь героїв Небесної сотні, які віддали життя за свободу й гідність людини й суспільства, свою моновиставу «Готель Європа». Прем'єра п'єси відбулася в Сараєво у червні 2014 р. Українська прем'єра була в Одесі в листопаді. П'єса увійшла до театрального репертуару в Парижі. На сцені Національної опери України автор грав особисто.

В своєму пристрасному монологові автор-герой зізнається, що приїхав саме для того тепер, аби сказати нам, що Україна є головним полем битви, в якій вирішується не лише її власна доля, але доля усієї Європи.

У цій великій цивілізаційній драмі, мовить він: «Україна, наче трепетне серце Європи, лабораторія її цінностей, її центр».

Мало того, автор п'єси, який 4 лютого 2014 р. виступав на Майдані і написав багато статей на захист української суверенності в французькій та англо-американській пресі і був одним з найпослідовніших захисників України на французькій політичній сцені, вважає, що саме Україна нині по-справжньому несе в собі ідею Європи, взоруючись на високі духовні цінності та ідеал людяності, відкритий до універсального начала. Тоді як сама Європа, в особі багатьох її діячів, не вірить у власні цінності і втрачає волю до їх обстоювання через надмір обережності посередності та меркантильних інтересів.

Про це промовляє і назва п'єси. Готель – це не дім, пояснює автор, а Європа нині загрозовано втрачає ознаки дому.

Разом з тим Бернар-Анрі Леві вірить в європейські духовні й культурні цінності – у високу й прекрасну ідею Європи. Він впевнений, що сьогодні, в часи великих загроз, які постали у світі, «високо піднести прапор цієї європейської ідеї є останнім шансом для народів Європи».

Європа має прийти до себе, знову повірити в свої ідеали. Але зробити це можна лише по-справжньому рятуючи в біді Україну. Порятунком України водночас стане порятунком Європи.

Ось чому Бернар-Анрі Леві переконаний, що Україна має бути в Евросоюзі. Бо це добре для обох, бо це шанс до подолання кризи людини і світу.

Україні потрібна Європа, а Європа потребує України. Це шлях духу й культури.

Ми ще не здійснили ту нашу омріяну Україну, яку розгледів Бернар-Анрі Леві, але мусимо її здійснити, сказав у короткому слові після вистави присутній на прем'єрі Президент України Петро Порошенко.

Це значить – маємо втримати і зберегти світ, дарований людям самим Богом.

Роман ПЛЯЦКО

ТИТАН ІЗ ОБРАНИХ

До 170-річчя від дня народження Івана Пулюя

Іван Пулюй був яскравою особистістю навіть для вчених із поза меж України, його сучасників — це при тому, що вони не могли належним чином знати та оцінити його громадську, політичну та освітню діяльність власне для українців. Австрійський професор Вільгельм Форман назвав Івана Пулюя однією з найцікавіших постатей науки XIX — початку XX століть і зазначив, що він спричинився до перетворень світу.

Обсяг доробку Пулюя в науковій, гуманітарній і культурній сферах справді грандіозний. Працюючи майже все своє життя за межами України, переважно в Празі та Відні, саме він узняв на себе обов'язок розбудови усієї системи освіти — від початкової школи до українського університету у Львові, від невеликого молитовника до повного видання Біблії, від підручників для гімназій до публікації актуальних наукових праць українською мовою. Досягнувши особистих вершин у науці, він наполегливо торував шлях до таких вершин іншим. Його віра в майбутнє рідного народу була безмежною, а практичні кроки для його досягнення — надзвичайно дієвими.

Народився Іван Пулюй 2 лютого 1845 р. у містечку Гримайлові на Тернопільщині. Закінчив Тернопільську класичну гімназію, де заснував патріотичне товариство «Громада». У 1865 — 1869 рр. навчався на теологічному факультеті Віденського університету. Студенти-українці, які навчалися на різних факультетах, 1867 р. заснували легальне товариство «Січ», ролі якого згодом високо оцінив Іван Франко: «... в лоні самої «Січі» почали вироблюватися люди, що не їли даром університетського хліба, віддавалися науці серйозно, не для посади та кар'єри, такі люди, як І. Пулюй, І. Горбачевський та інші». Студент Пулюй уклав і розпо-

чав здійснювати велику програму видання українською мовою (не «язичем») освітньої та релігійної літератури. Ще в перший рік навчання він переклав українською мовою підручник із планіметрії для українських гімназій, хоч на той час таких ще не було. Нема — то будуй! Він мусить про це дбати. У цьому характер і світогляд Пулюя.

Уже 1869 р. І. Пулюй видає у Відні свій переклад «Молитвослова» накладом три тисячі примірників, причому половина з них призначалася для українців, які служили в австрійському війську. Друге, доповнене видання надрукував власним коштом 1871 р. Цього ж року разом із П. Кулішем у Відні переклав і видав Євангелію, а повністю Новий Завіт у їхньому перекладі було надруковано 1880 р. у Львові. Пізніше над перекладом Старого Завіту працювали І. Нечуй-Левицький, П. Куліш та І. Пулюй, а повне видання всієї Біблії цих авторів вийшло друком у Відні 1903 р., причому організаційні та фінансові турботи лягли на плечі Пулюя. [...]

У фізиці І. Пулюй відомий як віртуозний експериментатор і проникливий теоретик. Своїми систематичними дослідженнями катодних променів саме Пулюй усунув хибні стереотипи, які побутували в середовищі відомих європейських фізиків щодо їхньої природи. [...]

У 90-х роках XIX ст. Пулюй відіграв вирішальну роль як керівник проектування і будівництва багатьох електростанцій на змінному струмі в Чехії. Якість проєктів і їх реалізації були дуже високими, із дотриманням екологічних вимог навіть сучасного рівня (тому, зокрема, мешканці Праги досі використовують електроенергію, яку дає їм «Пулюєва» електростанція). [...]

Багато зусиль докладав Пулюй, щоб вибороти право поширювати Святе Письмо українською мовою для земляків у Російській імперії, почина-

ючи від звернення 1881 р. через російське посольство у Відні до головної управи «по делам печати» в Петербурзі й закінчуючи багатьма листами до державних установ Росії аж до 1905 р. Зокрема, в листі до Петербурзької академії наук писав, що в «Росії тривають далі такі пресумні відносини, що там вільно поширювати слово Боже на 40 мовах і діалектах, вільно мати Св. Письмо на рідній мові навіть монголам і татарам, тільки український народ, хоч одновірний з московським, позбавлений царським указом 1876 р. свого природного права мати в себе вдома Слово Боже на рідній мові». Однак легше було знайти розуміння в японського генерала Ногі, який в листі від 1905 р. дозволив поширювати духовне слово українською мовою серед полонених вояків-українців.

Також І. Пулюй виступав із обґрунтованою критикою політики австрійських властей щодо права української молоді здобувати вищу освіту рідною мовою. Починаючи від 1902 р., він разом з І. Горбачевським та іншими відомими діячами науки й культури наполегливо домагався відкриття українського університету у Львові.

Врешті послідовність і впевненість Пулюя мали своїм наслідком те, що в листопаді 1912 р. австрійський уряд оголосив проєкт заснування українського університету у Львові. Його відкриття призначалося на початок 1916 р., однак через війну цей проєкт не було здійснено. Прикметно, що в червні 1914 р. російський посол у Відні заявив міністру закордонних справ Австро-Угорщини, що заснування українського державного університету в Галичині уряд Росії буде вважати ворожим кроком проти себе та за можливий casus belli. Не більше і не менше!

1915 року видав низку статей і дві брошури німецькою мовою, в яких обґрунтував тезу про необхідність створення самостійної Української Держави, яка стане ключем до миру і стабільності в Європі. Зокрема, сто років тому в брошурі «Україна та її міжнародне політичне значення» наголосив: «Вільна Україна означає бастион, безпеку середньоевропейських держав, тому її визволення лежить не тільки в інтересі цих держав, а й цілої Європи». Ніби сьогодні...

1916 року професор Пулюй одержав пропозицію зайняти посаду міністра освіти Австрійської монархії, однак відмовився за станом здоров'я і вийшов на пенсію. Помер 31 січня 1918 р. у Празі, де й похований. Прощаючись з Іваном Пулюєм, ректор Німецької політехніки у Празі професор Бах мовив: «Ти був не тільки людиною твердих переконань і виразно викарбованою особистістю, але також людиною, що знала, як дотримуватися вірності, передусім вірності народів, з якого ти вийшов. І немає більшої вірності, ніж вірність власному народові»...

«День», № 19-20, 6-7 лютого 2015. Фраґменти

Наталія ГАЄР, Шевченківський національний заповідник

Український славець на честь героїв

Велична й трагічна історія пісні-гімну «Ще не вмерла України ні слава, ні воля». Велична, бо в ньому втілена споконвічна мрія народу здобути волю, звучить незламна віра у відродження України.

Трагічна, бо понад століття пісню-гімн переслідували, забороняли, вбивали, але — не вбили.

Вірш постав на хвилі патріотичної поезії Тараса Шевченка з його могутньою вірою в те, що «не вмирає душа наша, не вмирає воля».

Початок 60-х років у Галичині і на Наддніпрянщині характеризується пожевленням духовного життя. У середовищі патріотичної київської «Старої громади», до якої входив Павло Чубинський, виник задум створити високопатріотичний вірш, який би став національним гімном. Вперше він був опублікований у львівському часописі «Мета» № 4, 1863 року. Того ж року вірш наддніпрянця Павла Чубинського і знайшов музичне втілення у творчості Михайла Вербицького, тала-

новитого композитора, одного з надхненників духовного і культурного відродження в Західній Україні.

Навчався співу він у Відні, музиці вчився у композитора Їоранца. Належав до так званої «ремішльської школи» композиторів, яка заклала основи музичного життя в Галичині. Михайло Вербицький, зокрема, дав музичне життя «Заповітові» Тараса Шевченка (1877 р.)

Найбільшу популярність принесла йому героїко-патріотична музика до вірша Чубинського, спочатку для

солоспіву, а згодом для хору і оркестру, який прозвучав 1864 року.

Музичний текст вперше побачив світ 1885 року у львівській пісенній збірці «Кобзар».

Злившись воедино, слова і музика пісні одухотворяли й нині одухотворюють покоління борців за волю України.

1910 року у виконанні Модеста Менцінського пісня була записана на платівку.

Нове життя Гімну почалося з часу утворення Української держави, в січні

1918 року.

Державне утворення він отримав 15 березня 1939 року як офіційний Гімн Карпатської України, що виникла 1939 року.

Тисячі синів України з цим Гімном на устах боролися і борються, покладають життя за волю України!

Грецьке слово «гімн» перекладається як «уро-чиста пісня на честь богів і героїв».

Саме таким національним музичним символом українців і стала пісня-славець «Ще не вмерла України ні слава, ні воля».

Обличчя часу

Наталія КУЧЕР, науковий співробітник
Національного музею літератури України

Євген Сверстюк: Людина в людстві

Вперше побачила Євгена Сверстюка в Київському будинку художника на святкуванні 75-річчя художника і колекціонера Івана Гончара. Це був кінець січня 1986 року, час так званої «перебудови», коли повіяли вітри змін і літературно-мистецьке життя в Києві виходило за межі офіційних заходів.

Того дня велика зала була заповнена, багато виступів, квітів. Вечір затягнувся. І от на сцену вийшов невідомий чоловік, слова якого звучали інакше. Стрункий, прима постава, в сірому светрі з незвичним коміром, волосся посріблене сивиною. Він вирізнявся серед усіх і зовнішньо, і коротким, але містким словом. «Людей з діаспори видно одразу», — сказала своїй колезі з Музею літератури, — вони зовсім інші». «Це Євген Сверстюк», — відповів хтось пошепки. — Він повернувся із заслання.

Відтоді минуло багато років. Постава Незалежна Україна. Життя і ми всі змінилися. Але Євген Сверстюк так само вирізнявся поміж нас усіх, як майже тридцять років тому.

Іван Кошелівець, письменник з Мюнхена, який знав і любив Євгена Сверстюка, зауважив його особливу скромну елегантність. Справді, він був естетом, і на всіх зібраннях виглядав дуже гарно. Та не лише одягом. На його обличчі сяяли письменна прожитого життя. «Ти — справжній», — писав Василь Стус до нього із заслання 30.04.1979 року, — відблиски твої — сяєни».

Наприкінці вісімдесятих в Музеї літератури почали відбуватися заходи, на яких вперше заговорили про Олену Телігу і Олега Ольжича, вчорі, присвячені тисячоліттю Хрещення України-Руси. 1991 року з'явилися письменники з діаспори — був започаткований цикл вечорів і виставок під назвою «Повернення». Євген Сверстюк часто там виступав. Приводив з собою молодих Ігоря Жука та Ольгу Богомолець, спів яких разом із його виступами ставали подіями.

Ми вже знали про його шлях, читали книжку «Блудні сини України», численні публікації в часописах. Тому вірили кожному його слову. Його есеї «Собор у риштованні», «На святі жінки», «Остання сльоза», «Іван Котляревський сміється», які розповсюджувались в самвидаві і за які він одержав сім років лагерів і п'ять заслання, експонувались на музейних виставках, присвячених шістдесятиці.

Часто його супроводжувала вродлива ясноока пані в блакитних стрічках — така ж елегантна і вишукана. Під час однієї із зустрічей з католицьким священиком (він був у францисканському габіті — що сприймалося тоді як досить незвичне) в Музеї Тараса Шевченка вона переклалада з французької. Це була дружина Євгена Сверстюка Валерія Андріївська, яка чекала його всі дванадцять років ув'язнення і підтримувала своєю любов'ю. Золотокосим дивом з бірюзовими очима назвала її Ірина Жиленко у своїх спогадах.

«Я не можу уявити собі ці тридцять

років у Києві після звільнення без Євгена Сверстюка!» — сказав літератор і дисидент Василь Овсієнко на святкуванні 30-річчя його повернення у Будинку вчителя. Справді, активність Євгена Сверстюка вражала. Він виступав на різних форумах, конференціях, вечорах, на радіо і телебаченні в різних містах України і за кордоном. Він був безвідмовним, коли ми просили його виступити перед дітьми в Музеї, чи прочитати лекцію про Шевченка нашим науковим співробітникам, знаючи про його розмисли над творчістю Кобзаря на засланні. Справді, та лекція із незвичною назвою «Рік високого сонця» явила глибоко особистісний погляд на поезію Шевченка 1845 року. Погляд не лише літератора і дисидента, який осмислював творчість Шевченка ще з 1968 року, коли написав у книзі відгуків есеї, пізніше доданий до слідчої справи. То були розмисли релігійного філософа, знайомство з яким для нас лише починалося.

Можливість вільно сповідувати свою віру з'явилася в Україні за три роки до проголошення Незалежності і була неймовірним даром для всіх, хто спромігся його прийняти. З'явилося багато видань Святого Письма, яке в радянські часи в українському перекладі читали потай, бо надрукована в Римі Біблія була заборонена (Греко-Католицька Церква існувала в підпіллі). Відчинилися храми, почали виходити твори з історії християнства, а також художня література релігійного змісту. Слово «духовність» витало в повітрі часу.

Але що яскравіше світло, то різкіша тінь. В Україні за сімдесятліття боротьби з Церквою залишилася випалена земля на ниві християнської освіти. Традиційна християнська культура багатьом уявлялася архаїчною і важкодоступною, а затим і несучасною. З'ясувалось, що в Україні не вельми багато людей, які в змозі осягати духовно й інтелектуально Христове вчення і нести його людям. Так, як свого часу це робили інтелектуали 17-18 століть, письменники Інокентій Гізель, Іоаній Гаятовський, Лазар Баранович і Григорій Сковорода.

Такою людиною виявився Євген Сверстюк. У своїх виступах він постійно проповідував Христіві істини. У вересні 1989 року він став головним редактором новоствореної газети «Наша віра», в кожному числі були його публікації. Вони повертали втрачений зміст таким поняттям як Віра, Надія, Любов, гідність і мораль. Його докторська дисертація, захищена в Українському Вільному Університеті в Мюнхені, мала назву «Українська література і християнська традиція». Він розглядав мову як дар Духа Святого. Для мене його слово було особливо вагомим, бо, як він писав у споминах, вічний символ хреста на світлому клаптику блакиті відкрився йому, в'язнею, перед загіртованим тюремним вікном.

За двадцять п'ять років свого життя «Наша віра» стала відомим в Україні й діаспорі релігійно-культурологічним часописом, авторами якого були відомі

шановані священики, вчені, богослови, теологи, письменники, дисиденти. Була свідком зустрічі Євгена Сверстюка зі студентами Українського Католицького Університету у Львові у вересні 2009 року, коли ректор о. Борис Гудзяк назвав це видання найкращою релігійною газетою в Україні. Після багатьох поневірянь завдяки Осипу Зінкевичу редакція розташувалась на Подолі у видавництві «Смолоскип» в затишній кімнатці. Євген Сверстюк створив колектив однодумців. За його словами, справжнім скаромом для газети стала поет Раїса Лиша, на якій була вагома частина роботи.

Пам'ятю колектив «Нашої віри» разом із головним редактором на зустрічі з відомим у християнському світі французьким теологом і поетом, організатором спільнот для неповносправних людей «Ковчег» Жаном Ваньє. Його життя вже на той час було оповите легендами: офіцер, син генерал-губернатора Канади, залишив військову кар'єру і у власному будинку на околиці Парижа доглядав кількох хворих, яких забрав із психіатричної клініки. За його прикладом у світі виникли сотні таких спільнот. Зустріч відбувалась у липні 1997 року в залі Будинку художника. Була певна, що вже від порогу приміщення буде заповнене, тож прийшла за кілька годин, щоб купити квиток чи запрошення. Яке ж було здивування, коли в майже порожній залі кілька десятків людей, котрі знали одне одного в обличчя, вмиротворено слухали Жана Ваньє, а потім разом молились, тримаючись за руки. Євген Сверстюк також був активним учасником зібрання.

На початку дев'яностих років ми з чоловіком оселились на Русанівці, неподалік від будинку Євгена Сверстюка. Зустрічаючи його на вулиці, віталась, і була здивована, що він не лише завжди посміхався, а й зупинявся, розпитував, як справи. Одного разу розповіла про пішу прощу з Варшави до Ченстохова і Євген Олександрович запропонував написати до газети. Так почалась наша співпраця в «Нашій вірі» — спочатку це були статті про релігійні пам'ятки (Пісню пісень, Ліствицю, щоденник Св. Терези), згодом про книги і картини шістдесятиків. Кілька статей було присвячено новим виданням книг Євгена Сверстюка «Шевченко понад часом» та «Гоголь і українська ніч». Він не говорив, чи подобаються йому тексти, але з того, що запрошував написати про свої книги, розуміла, що він їх сприймає.

В останні п'ять років наші зустрічі стали частішими. Євген Олександрович запрошував на вечори і лекції, вручення премії Василя Стуса, які він ладував понад двадцять років у Будинку вчителя. Вони ставали подіями в культурному житті Києва, творили єднання дисидентів, їх родин з молоддю, що прагнула справжнього прикладу і відчувала цінність спілкування з людьми Високого Чину, як означував їх Роман Корогодський. Завжди дякувала Богові за цих людей, які були поряд і можна було слухати їх і навіть

запитувати.

Питання задавала переважно дорогою додому, бо після вечорів було таке піднесення і енергетичний заряд, що не хотілося розходитись — тож було довгенько стояти під його будинком або він проводжав до мого помешкання і продовжували спілкуватись. На моє питання — чому нині в Незалежній Україні є чимало талановитих особистостей, але немає такого потужного явища, яким було шістдесятицтво, Євген Олександрович сказав: «Шістдесятики любив один одного». І це була вищепна відповідь.

Вже на той час в Музеї досліджувала тему шістдесятиків, лаштувала презентації книг і виставки. До 85-річчя Євгена Сверстюка вирішили зробити виставку, присвячену його життєвому шляху і чину. Бо «чоловік — то дорога», писав він у спогадах про Антоненка-Давидовича. Виставка мала назву «Людина в людстві», за рядками з есею «Собор у риштованні», який Іван Кошелівець назвав шедевром: «Нині, як ще ніколи в історії, кожен має бути людиною в людстві, щоб кожним нервом відчувати його болі і тривоги. Нині особливо кожен мусить почувати себе органічною часткою великого собору людської цивілізації, всім своїм еством бути пружним каменем у цьому соборі, щоб самовиддано тримати на собі його споруду». Написані 1968 року, ці слова стали програмою самого Євгена Сверстюка.

Готували виставку, занурювались у тексти, — і перед нами, як чистий сувій, розгорнулася його дорога. Відчуття місійності супроводжувало його ціле життя. Коли чотирирічного Євгена запитали, ким він хоче бути, він відповів, що хоче сидіти в тюрмі за Україну. Від самого початку своєї літературної діяльності він уникав цитування вождів і відчайдушно боровся за чистоту слова. «Собор у риштованні» Євген Сверстюк писав так вільно, наче влади не було взагалі. Вже тоді його вирізняло почуття внутрішньої свободи, власної гідності, усвідомлення себе українцем і продовжувачем Національно-Визвольних Змагань. Він був послідовним і вірним своїм принципам чести і гідності до дрібниць. Пам'ятаю, розповідав на гостинах у дітей Романа Корогодського, як ніс зв'язані книги на засланні і конвою запитав його з повагою: «Ви політ'язень? Як Ленін?» На що Євген Сверстюк серйозно запитав: «А хто такий Ленін?». Як писав Іван Дзюба, його етичний максималізм став його долею. Його промова на врученні Шевченківської премії називалась «Потрібна висота духу!» і означувала все його життя.

Пригадую, як він уважно оглядав виставку, як довше зупинився на матеріялах, присвячених взаєминам з Василем Стусом; його очі стали вологими. «Ти для мене — синонім Свисті, найвища, найяскравіша Зірка мого небобратства» — ці слова поета з лис-

та до Євгена Сверстюка ми виділили окремо. Поряд поклали книгу А. Нещихіна «Проблеми європейського феодалізму», яку Василь Стус подарував йому, коли залишав Колиму...

Поряд з ним завжди були цікаві особистості із власним баченням. Після звільнення він зібрав коло себе розумних, талановитих, красивих людей. Пригадую перший авторський вечір Раїси Ліши в Музеї Тараса Шевченка, який вів Євген Сверстюк. Його виступ на виставці Любові Міненко про звучання прапам'яті на її полотнах був незвичним і для авторки. Його вечори в Будинку вчителя вела красуня юрист Леся Матвійчук (вона ж вела його ювілейний вечір до 80-річчя у філармонії) професійно, артистично і дуже правдиво. Часто співали Тарас Компаниченко зі своїм гуртом «Хоря Козацька» та автор пісень на слова шістдесятників Олена Голуб. Ці вечори завжди вирізнялися, були святом. Останнє вручення премії Василя Стуса, де лавреатами стали Олександр Положинський, Руслана Лисичко і Святослав Вакарчук, запам'яталося як передача естафети молодим митцям з Майдану, які вже стали зірками і репрезентантами української культури. Направду феєричним був цей вечір! Сяючий Євген Сверстюк і нові лавреати разом з усіма співали Гімн України. Це був триумф його життя.

Думаю, що його тяжіння до молодших було прагненням спілкування і свідомим плеканням покоління. А ще – продовженням його стилю шістдесятих років, коли творчість, естетика, людські взаємини, любов були не абстрактними поняттями, а складовими того неймовірного нектару життя шістдесятників, який і сьогодні надихає всіх, хто до нього припадає.

Розмови в його затишній світлій оселі були змістовні і глибокі. Господар сидів, як посеред саду, в зелені кімнатних рослин, дбайливо доглянутих дружиною. Квіти, бібліотека, ікони. На стіні великий портрет Тараса Шевченка, подарований на шістдесятиліття співробітниками зі столярного цеху, де п'ять років працював Євген Сверстюк після звільнення. Привертав увагу його портрет роботи Опанаса Заливахи. Поряд картини Людмили Семи-

Блаженніший Любомир (Гузар) і Євген Сверстюк

коїної, Валерія Франчука, керамічні роботи Галини Севрук, витинанки Зіни Косицької. Багато дисків із класичною музикою. Господарі завжди пригощали цукерками, фруктами, чаєм.

Євген Сверстюк багато розповідав про друзів шістдесятників... Завжди дивувалась його пам'яті. Він заглиблювався не лише в деталі... пам'ятав багато віршів. Вперше від нього почула про художника Григорія Герцака. Він відкрив мені і легендарну постать одного із організаторів Норильського повстання Євгена Грицяка, подарував книгу його спогадів. Коли влітку 2013 року газета «День» влаштувала зустріч із Євгеном Сверстюком у Києво-Могилянській академії – тяжко хворим, але незламним на душі, – споглядала і слухала його з благоговінням. Прийшло багато людей. Коли ми з Євгеном Сверстюком виходили, з ним привітався і заговорив інший легендарний чоловік, відомий мені з публікації в «Нашій вірі» – член ОУН, воїн УПА, в'язень советських тюрем і лагерів 94-річний Степан Семенюк із Польщі, лавреат премії Василя Стуса 2010 року.

У статті про Михайлину Коцюбинську Євген Сверстюк писав, що у ній сходились всі промені нашого часу. В

ньому самому ж сходились всі промені Національно-Визвольних Змагань за волю України. Він спілкувався в ув'язненні з багатьма воєводами УПА, в лагерьх «відчував, що Україна чекала високої офіри, і що це єдине, чим вона може заяснити в приниженості своїй». І тому вся його тридцятирічна діяльність після звільнення була спрямована на повернення з небуття цих героїчних імен, утвердження правдивої пам'яті про відомих українських патріотів. Він не став політиком, як багато його побратимів, не пішов у державні структури нової країни, за яку боровся. А рушив своєю дорогою – знову став, як його улюблений герой Дон-Кіхот, в обороні вічних цінностей. І саме тому є для нас взірцем моральності.

Створений ним за ці тридцять років духовний простір надзвичайно привабливий і неповторний. Йому не бракувало молодих друзів і шанувальників. Спілкування з ним було не лише інтелектуально-напружене, а й одухотворене. Врешті, воно було легке. З ним можна було не погодитись в суперечці про нові твори або ще про щось. Він міг запросити на

пиво, коли раптом зустрічались біля його дому. Подарувати банку (і не одну) запашного меду. Або запропонувати відро яблук, привезених із дачі. Мені не вистачало розкутості пригостити його і пані Лілю варенням з цих яблук, воно здавалось недостатньо смачним. А дарма.

Окремою сторінкою наших взаємин була робота над листами сина Андрія до батька на заслання. Євген Сверстюк хотів видати їх окремою книгою і запропонував прочитати і вибрати окремі фрагменти. Почала передруківувати – відкрився цілий світ взаємин. Батько, який наставляв і виховував із заслання. Син, який любив і поділяв погляди на життя батька – дисидента, в'язня сумління Євгена Сверстюка. Відкрилась ще одна із граней його драматичного особистого життя – «Біль твій – діамантом», як писав Василь Стус в поезії, присвяченій Михайлині Коцюбинській. На жаль, ця робота так і не була завершена.

Востаннє зустрілись в лікарні. Знаючи про тяжкий стан, не наважувалась провідати. Вдячна Олені Голуб, яка запропонувала поїхати хоча б на кілька хвилин. Боялась побачити в ліжку з крапельницями, змученого. Але в кінці коридору раптом з'явилися дві тоненькі постаті, які рухались назустріч – усміхнений Євген Олександрович з трубками на руках і ший і ніжна юна онука Ганнуса, лікар, яка прилетіла з Німеччини його доглядати. Сіли в коридорі: «Я такий радіий Вас бачити! Що у Вас нового?». Розповіла про музейну виставку художньої документалістики, про його матеріали на ній – книгу спогадів «Мій Батько», листи Мами Євдокії, видання листування з Юрієм Луцьким на заслання. «Літературний музей, як завжди, на висоті», – сказав він онуці. Домовились докладніше поговорити, коли він повернеться додому. Слово «додому» в цій ситуації мало інше значення, тому сказала: «Коли повернеться на Русанівку». Євген Олександрович радісно посміхнувся.

В понеділок увечері 1 грудня Олена Голуб повідомила, що Євген Сверстюк повернувся Додому. До останньої хвилини з ним були люблячі люди.

Роман ТЕЛЕХ, Торонто, Канада

Світло любови не згасне

Відійшов у вічність Євген Сверстюк і, як сказав парох із Криворівні Іван Рибарук, «Земля осиротіла, Небо збагатіло!» Три слова, звуки чи кольори, віддзеркалюють мені особу Євгена Сверстюка: солідарність – достойність – ввічливість. Краса особистості Євгена Сверстюка – це прозора краса Дніпра – в чистоті і в простоті, в правдивості й безкомпромісності.

Глибокі слова співчуття родині і редакції «Нашої віри». Гідним знаком нашої вдячності і просто людської любови буде постійна матеріальна підтримка чергових чисел

газети «Наша віра».

Можливо з часом, про що тут в Канаді розмірковуємо, маємо створити Фонд-премію імені Євгена Сверстюка з залученням найдостойніших людей українського мистецтва і християнського чину в Україні й діаспорі, щоб давати нагороди за гідні твори в царині поезії, прози, філософії тощо.

Головним критерієм майбутньої премії імені Євгена Сверстюка буде достойність особи і висока мистецька правда твору. Кандидатів на премію буде відбирати конкурсове атаманство. Хочемо, щоб майбутня

премія імені Євгена Сверстюка відповідала також простоті і чистоті, яку в Польщі в Варшаві сотворюють діти нагородою «Орденем Усмішки».

Якщо Бог захоче, то можливо душа Євгена Сверстюка помандрує близько Василя Стуса, який написав був про нього у вірші: «Тільки Євген, лиш Євген так один розмовляє – струмок повесняний чи плаєм нагірня вода».

Якщо Бог дозволить – здійснимо цей задум – для втілення в людських душах високих ідеалів, які сповідував Євген Сверстюк.

Високошановні Пані й Панове! Шановна українська громадо! Дорогі читачі

і друзі «Нашої віри»!

Редакція газети після великої втрати – відходу у вічність незабутнього багаторічного головного редактора і засновника Євгена Сверстюка – не припинила працю й продовжує готувати чергові числа «Нашої віри».

Ми відчуваємо потребу такого видання в складних процесах духовного, культурного, громадянського становлення українського суспільства. Про це пишуть і говорять нам люди з різних місцевостей України.

«Наша віра» за роки свого існування зайняла особливе місце серед українських часописів, послідовно прагнучи зцілити, «зв'язати часи», майже розірвані епохою комунізму. Власне відродити й зберегти в новому поколінні вироблюваний віками питомий український світогляд, в основу якого покладена віра в високе божественне призначення людини.

«Наша віра» в своїй концепції світоглядної традиції бачить віру й культуру головними засадами цілості національного буття, на ґрунті яких тільки й можливе виростання духовної зрілості особи й суспільства.

Оновлена редакція має намір і далі розвивати місію діяльності газети як носія й осередку живого автентичного християнського світобачення, української духовності та культури, прагнучи створити своєрідний міст між минувиною нашого народу і його скарбами віри та європейською християнською традицією й викликами майбутнього.

Будемо намагатися, аби це видання дарувало Вам і нам відчуття глибокої єдності і присутності України в усіх часах.

Кредо газети – автентична надкофесійна християнська думка та досвід віри в умовах викликів Україні та ситуації кризового стану світу.

25 років без перерви виходить газета. Мало хто в Україні витримує таке творчо-стоїчне тривання. Маємо переконання, що цей досвід духовного самостояння може діяти й далі.

Однак сьогодні «Наша віра», яка весь час виходила завдяки пожертвам доброчинців, опинила-

ся перед фактом відсутності коштів на видання наступних чисел.

Тож ми наважуємося звернутися з проханням до всіх, хто має змогу і бажання, чи біль за свій український простір – допомогти газеті.

Сподіватися на краще спонукає згадка про досвід багатьох неспокійних і загрозливих часів, коли українці гуртом, громадою, зусиллям видатних особистостей рятували віру й культуру від загрози й нищення. Бодай згадати козацтво, яке не лише воювало, але будувало храми, чому й маємо нині дивовижний спадок – унікальну красу українського бароко, неповторну за стилем і творчою щирістю віри «козацьку ікону»...

Так само промовляє досвід українців у діаспорі: в чужому середовищі вони зберігали мову, віру, церкву, розвивали культуру: видавали літературно-мистецькі часописи, які своєю атмосферою спричинилися до появи визначних творів новітньої української літератури. І це було, як виявилось, тим зусиллям, яке берегло Україну.

Тож і ми в цей час нових випробувань, високогідна українська громадо, звертаємось до всіх вас, сподіваємось на розуміння й підтримку.

РЕДАКЦІЯ

СКРИПКОВЕ ДЕРЕВО РОДУ

– це Всеукраїнські концертні тури заслуженого артиста України, скрипаля Кирила Стеценка з весни 2014 р. по осінь 2015 р.

Програма концерту присвячена 200-річчю Тараса Шевченка. Вона є своєрідною міні-антологією українського скрипкового мистецтва XVIII-XXI ст. Музичне дійство включає шедеври Михайла Березовського, Миколи Лисенка, Кирила Стеценка, Дмитра Січинського, Вітора Косенка, Мирослава Скорика. Атмосфера концерту втілює кобзаревий дух національного єднання, визволення, оновлення.

Кульмінацією весняного туру 2015 р. (Чернівці, Коломия, І.-Франківськ, Львів, Тернопіль, Вінниця, Кам'янець-Подільський, Хотин, Хмельницький) стане великий музично-літературний вечір СКРИПКОВЕ ДЕРЕВО РОДУ у Ко-

лонній залі Київської філармонії в день народження Т. Шевченка 9 березня за участю народного артиста України Анатолія Паламаренка.

Концертмейстер – дипломант міжнародних конкурсів Наталя Строчан (ф-но).

Тур здійснюється за підтримки Міністерства культури України, Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, радіокмпаній ЕРА FM та НРКУ. Проект започатковує серію однойменних тематичних програм, які демонструють красу і силу української духовної традиції, самобутність її скрипкової культури.

Автор і керівник проекту – скрипаль, композитор і педагог Кирило Стеценко. Він зіграв понад дві тисячі сольних концертів в Україні, Росії, США, Канаді, Бельгії, Австрії, Німеччині, Португалії, Польщі, Угорщині та країнах Середньої Азії. Як ансамбліст концертував зі скрипальями Богдаром та Олегом Которовичами, Олегом і Богданом Криса, флейтистами Олегом Кудряшовим та Анатолієм Коганом, піаністами Володимиром Винницьким, Євгеном Ржановим, В'ячеславом Новиковим, Маргаритою Кравченко, Наталією Деренською, С. Скринченком, К. Віленським, Наталією Строчан та Р. Лисенко. Га-

стролював із ансамблями «Гармонія», «Тріо Стеценків», «Диво» і «Брати Блюзу». Разом з останніми виконував власний твір «Шалені коломийки» на урочистостях, присвячених візиту до України Президента США Білла Клінтона у 2000 р. Брав участь у міжнародних фестивалях «Гоголь Фест», «Українське Різдва», «Sonor Continuum» (Київ), «Карпати Арт» (Івано-Франківськ), «Бах Фест» (Суми), «Пепсі Сігет» (Будапешт).

Скрипаль розвиває творчі принципи видатних артистів і педагогів Богдара Которовича, Леоніда Когана, Валерія Климова, Юрія Янкевича, Вадима Стеценка – своїх наставників у Київській та Московській консерваторіях. Яскравий сценічний темперамент артиста, новизна виконавських прийомів та концептуальна стрункість його інтерпретацій створюють енергію високої духовної напруги, породжують атмосферу справжнього скрипкового дива.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

Тріщи, не тріщи – минули Водохрещі!

У цій примовці наш нарід засвідчив, що пік зимових морозів припадає на Водохрещі (19 січня). Після Водохрещів зима втрачає свою морозуючу силу.

Дехто може зацікавитись, а чого це мовознавець вдався до метеорології? О, ні, товаришу дорогий, не до метеорології, а таки до мовознавства. Прийшло мені вітання з днем Хрещення. Я ледве стримався, щоб не сказати: а бодай Вас хрестило вдвоє і вперекі! Таж ми маємо своє, я б сказав, образно-музичне слово, з улюбленим українцями дактилічним наголосом ВО-

ДОХРЕЩІ. Як подруга, решето, коло-со, подушка, зав'язка, засідання.

Нащо нам сухі, мало музичальні слова? Чи мало нас підробляли під чужі голоси? Наші «овочі» перероблено на «фрукти», а «городину» на «овочі». Наші «людські права» – на «права людини» наших «скарбників» і «скарбницю» – на «казначея» і «казначейство», наше «судочинство» – на якесь неокоринне «прорадження». Якби став згадувати усіх покручів, то не було б місця у виданні на інші теми. А цілий Інститут мовознавства дістає платню і ні пари з уст. Бо-

дай би їх добрий дощ намочив. Дехто думає – пусте діло це мовознавство і мова. Називай мене хоч горщиком, тільки в піч не саджай. А чого, як подумати, батьківщина всіх трудящих світу ССР – державарай – продовж свого існування тільки те й робила, що переробляла наші слова? Щось їх змушувало це робити.

А сьогодні йде війна на Сході. Ви думаєте за що? Так за те ж таки мовне питання. Не встигли східні терористи проголосити свою незалежність, як зараз таки стали переназивати вулиці: Леніна на Леніна, Космонавтів на Космонавтов. Видати, це їм найбільше докучало. А чого, спитаєте?

ПОДЯКА ДОБРОЧИНЦЯМ

Від усіх читачів та редакції газети «Наша віра» складаємо щирі подяку нашим благодійникам, котрі своїми внесками посприяли випуску другого числа: Вірі Скоп, Оксані Соколяк, Антону Коломійцю, Вікторові Кібному, Вірі Бондар, Михайлові Карпенку, Олександру Вороні.

Благодійні внески можна надсилати на картку ПриватБанку О.Сокульської

5168 7420 6121 7455

Передплачуйте газету

У кожному поштово-відділенні можна передплатити газету «Наша віра», індекс 61671.

Газета містить актуальні матеріали з релігії та історії, богословські, філософські, літературознавчі та публіцистичні статті. В кожному числі є сторінка для дітей та юнацтва.

Передплатіть газету собі та подаруйте передплату друзям.

Засновник
і видавець
– колектив
Редакції газети

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
Раїса ЛИША

ДИРЕКТОР
Орина СОКУЛЬСЬКА

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: Раїса ЛИША, Олександр ТКАЧУК, Олесь ШЕВЧЕНКО, Василь ОВСІЄНКО, о. Іван РИБАРУК, Олександр СУГОНЯКО, Тарас ЧОРНОКОЖА, Тамара ОГДАНСЬКА.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР: Ольга КАВУН

КОМП'ЮТЕРНА РОБОТА: Майя БУЛАХ

Зайти: вул. Межигирська 21, 04071

Для листів: Україна–Ukraine, 01001, Київ-1, а/c 283.

E-mail: nashavira@ukr.net; http://www.nashavira.ukr.net

Телефон-факс: 425 68 06

Наш розрахунковий рахунок: 26004001282001, МФО 300142 в УКРІВАНКУ
Ідентиф. код №22893760

Підписано до друку 02 березня 2015 р.

